

ŠLOVENSKI vestnik

Letnik XXIII.

Celovec, petek, 2. avgust 1968

Štev. 30 (1364)

Študentsko vprašanje je treba rešiti

Z današnjo številko končamo pisanje o perečem vprašanju študentskega doma „Korotan“ na Dunaju.

Na številne prošnje in urgence bralcev in staršev posameznih študentov smo seznanili javnost s problematiko tega vprašanja, ki je bila koroški slovenski javnosti dotlej znana samo iz nemških listov.

Z objavo pisma Zveze slovenskih organizacij lastniku „Korotana“ in drugim pristojnim ustanovam smo javnosti in študentom tolmačili brez-pogojno pripravljeno ZSO za konstruktivno sodelovanje pri potrebni rešitvi nadvse perečega vprašanja, v uvodnihkih pa smo izpovedali svoje načelno gledanje na ta splošno-svetovni in nikakor izolirani pojav študentskega gibanja.

V „Tribuni bralcev“, ki nikakor ne izražajo vedno mnenje uredništva, smo končno dali vsem zainteresiranim možnost polemike, ki je bila s strani študentov — to je pravica mladostnikov — razumljivo ostra in bojevit, z druge strani pa ob upoštevanju uravnovešene odrasle generacije nerazumljivo bolestna in osebna. Toda to je stvar značaja pisev!

Ob vseh stvarnih in polemičnih pogledih pa ostane kot neizpodbitno dejstvo trpko spoznanje, da v odnosih med starejšo generacijo in to zlasti med političnim, kulturnim in gospodarskim, pa tudi cerkvenim predstavništvom manjšine in mlado študentsko generacijo nekaj ni v redu; da študentska generacija zaradi tega stoji ob strani manjšin, dogajanja in ni tista mladostna gonilna sila, ki bi morala biti na vseh področjih našega narodnega življenja.

Tu je vsekakor skrajni čas, da se najdejo vzroki tega dejstva in v skupnem prizadevanju odstranijo vse ovire in ustvarijo zdravi pogoji za plodno sodelovanje in čim bolj aktivno vključevanje mladih intelektualcev v delo in načrtovanje v korist slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Med poglavitne ovire spada brez dvoma sporno vprašanje „Korotana“. Prav zaradi tega je tudi razumljivo, da so se predvsem ob tem vprašanju razgibale študentske sile, kakor je to slučaj povsod v svetu, kjer študentje zahtevajo reformo visokošolskega študija in univerzitetnih ustanov, torej predvsem področij, ki se jih neposredno tičejo.

Zato je nujno potrebno, da končno in čim prej, torej še v počitnicah pride do rešitve tega neprijetnega spora. Le-ta pa je mogoča samo v razgovoru in sporazumu med lastnikom in vodstvom doma ter med študenti!

Dosedanji razvoj in zlasti polemika s strani vodstva in NskS, ki očitno govori v imenu MD, pa kažeta, da je vsaj na tej strani le malo volje za sporazum. Sporazum namreč pomeni kompromis; volje do tega pa iz vsega pisanja pristojnih do danes še nismo zaznali. Zaradi tega danes ponovno rotimo vse pristojne, da končno pristopijo do skupnega reševanja.

Lastnik in vodstvo doma ne bosta smela agirati le kot srečna posestnika moči v samozadovoljstvu ustvarjenega, marveč morata biti pripravljena za znosen kompromis. Študentje pa bodo morali priti z jasnim konceptom glede potrebne odstranitve nedostatkov, glede sodobnega bišnega reda, glede demokratične souprave in ne nazadnje glede namestitve in delovanja študentskih organizacij v domu!

Le v tako pripravljenem in konstruktivnem dialogu bo mogoče najti rešitev v korist lastnika in vodstva doma in študentov samih.

Ne gre le za Češkoslovaško, ampak za socialistično gibanje sploh

Oči vsega sveta so v teh dneh bile uprte v majhno mesto Čierne nad Tiso, na vzhodnem Slovaškem, nedaleč od češkoslovaško-sovjetske meje. Pogovori med sovjetsko in češkoslovaško delegacijo, v kateri so bili na eni strani skoraj vsi člani politbiroja KP Sovjetske zveze z Brežnjevom, Kosiginom in Podgornim na čelu in na drugi strani skoraj celotno češkoslovaško vodstvo s prvim sekretarjem CK ČSSR Aleksandrom Dubčkom na čelu, so odločali o usodi ne samo ČSSR ampak verjetno o usodi celotnega socialističnega gibanja na svetu. V brez dvoma neenakem dvoboju je češkoslovaško vodstvo ob enotni podpori velike večine češkoslovaškega ljudstva ostalo neomajano pri svojem sklepu, da pred velikim sosedom brani pravico do lastne poti in lastnega razvoja.

Novice, ki so doslej prodrle iz strogo zastražene kino dvorane v Čierne nad Tiso, kjer sta si sedli za mizo nasproti sovjetska in češkoslovaška delegacija, so zelo skope, zato je mogoče o vsebini pogovorov le ugibati. Ni pa skoraj dvoma, da je stališče sovjetske delegacije oprto predvsem na zahteve iz pisma, ki ga je pet parlij sestavilo na sestanku v Varšavi. Kot je znano, je pismo razdelilo češkoslovaške notranje zadeve na nekatere, ki so bolj notranjega značaja in na druge, ki so nekoliko manj notranje in glede katerih si prilščajo pravice tudi ostale socialistične države, v prvi vrsti Sovjetska zveza. Čeprav je Češkoslovaška glede vseh štirih točk, ki so bile v pismu postavljene kot ultimati, dala svojo zagotovilo, seveda s stališča, da se Češkoslovaška ne odreka socializma, am-

pak da vztraja pri lastni poti v socializmu, so sovjetski komentatorji

in politični faktorji ocenili te češkoslovaške izjave samo kot formalne. Na drugi strani pa je bila glavna naloga češkoslovaške delegacije ohraniti enotnost, ki jo zahteva od prezidija partije ljudstvo in po možnosti prepričati sobesednika, da njegove informacije o položaju in pa ocene tega položaja niso točne. To pa je seveda zelo težka naloga, kajti verjetno ni nikogar, ki bi menil, da je sovjetsko stališče takšno le zaradi tega, ker bi sovjetsko vodstvo ne imelo na voljo dovolj točnih informacij o položaju v ČSSR. V tem pa je tudi vsa te-

žava in zaradi tega bi bila ne-realna tudi kakršnakoli pričakovanja, da bi bili lahko pogovori med obema delegacijama naenkrat odpravili vse nesporazume. Kot uspeh je treba smatrati že to, da se pogovori niso končali že prvega dne, ampak so se nadaljevali in da obstajajo določene možnosti, da bi se v ožjem krogu nadaljevali kdaj pozneje. To pa daje tudi upanje, da je bilo mogoče s pogovori odvrniti nevarnost neposrednega vmešavanja v češkoslovaške notranje razmere.

V teh usodnih dneh, ko se češkoslovaško vodstvo ob enovitosti in spontani podpori vsega češkoslovaškega ljudstva in na drugi strani ob grožnjah gigantskih vojaških manevrov v neposredni bližini češkoslovaške meje bori za pravico, da si Češkoslovaška sama kroji svojo usodo tako, kot ji najbolj ustreza, je težko napovedovati, kakšen bo prihodnji razvoj dogodkov. Mogoče je reči le to, da se nasprotja med Češkoslovaško in podpisnicami varšavskega pakta ne tičejo samo teh držav, ampak prav vseh socialističnih držav in vsega delavskega gibanja. Češkoslovaška v teh usodnih dneh sicer nosi glavni del pritiska, ki nastaja tudi kot rezultat dvostranskega dogovarjanja velikih sil o zadevah drugih narodov. Toda te sile ne delujejo samo na Prago. Dejansko se je dvajset let po informbiroju znova razplamtel konflikt med dvema konceptoma o socializmu v praksi. Češkoslovaška pa je v tem konfliktu trenutno prva na udaru.

iskra, da sproži nov plaz krvavih nemirov med črnici, ki ne vidijo več nobene perspektive in so pripravljene iti do skrajnosti in policijo. In vendar bi zadosloval le majhen del tega, kar so ZDA potrošile za agresijo v Vietnamu, za to, da bi se izboljšal socialni položaj velikega dela črncev v lastni državi.

Rasni nemiri v ZDA se nadaljujejo

Zivo se še spominjamo lanskega „vročega poletja“ v ZDA, ko so rasni nemiri in spopadi med črnici in policijo terjali številna človeška življenja. Kljub obljubam vodilnih ameriških politikov, da pripravljajo ukrepe, s katerimi bi omilili težak socialni položaj črncev v najbogatiji državi na svetu, se v tem pogledu od lani ni nič spremenilo. In znova se postavlja vprašanje ali niso ZDA tudi letos pred novim „vročim poletjem“.

Rasni nemiri v Clevelandu v preteklih dneh so spet terjali življenja deset ljudi. Poročila sicer pravijo, da je bilo v Clevelandu in v Chicagu v zadnjih dneh mirno, vendar pa so oblasti v teh mestih sprejele

nove ukrepe, da bi preprečile morebitne nove nemire. Tako so prišle v Chicago nove policijske okrepitve, lokalni policiji pa so dodelili 200 za nemire posebej izurjenih policajev. Med tem pa prihajajo nove vesti o eksplozivnem stanju v nekaterih mestih v državah Indiana in Michigan. Pri neredih v mestu Gary je bilo v nedeljo ranjenih šest ljudi. Tudi v Grand Rapids, katerega prebivalstvo je v nenehni napetosti, je slišati ponoči posamezne strelce. V teh mestih je narodna garda v stalni pripravljenosti, guverner države Michigan, George Romney pa je začasno omejil prodajo orožja in bencina.

Med tem ko se boji v Vietnamu nadaljujejo z nezmanjšano srditostne dolarjev za agresijo na Daljnem vzhodu, je doma potrebna samo

Negativno stališče cerkve do kontrole rojstev

Papež Pavel VI. je v ponedeljek z encikliko „Humanae vitae“, po slovensko „O človeškem življenju“, podal stališče katoliške cerkve do kontrole rojstev. S papeževo encikliko je katoliška cerkev ostala pri svojem dosedanjem stališču in prepoveduje vernikom kontrolo rojstev oziroma uporabo kakršnihkoli kontracepcijskih sredstev. Kot edino sredstvo za načrtovanje rojstev dovoljuje cerkev upoštevanje naravnega cikla plodnosti, to je metodo, ki jo je v bistvu dovolil že papež Pij XII.

S tem se je vsaj za zdaj v najvišjih cerkvenih krogih končala razprava o tem pomembnem socialnem vprašanju, ki je trajala več let. Že papež Janez XXIII. je namreč ustanovil posebno komisijo, ki bi naj s cerkvenega vidika proučila vprašanje družine, zakonske ljubezni in človeškega razmnoževanja. Papež Pavel VI. pa je to komisijo, v kateri so z nasveti

Neizpodbitno dejstvo je namreč, da je bil dom načrtovan in zgrajen za koroške slovenske študente brez razlike političnega in svetovno-nazornega gledanja in da so tak dom želeli tudi glavni darovalci sredstev. Da bo v resnici služil temu namenu in postal privlačen za vse naše študente, mora biti osrednja težnja vseh pri bližnjih razgovorih!

Drugeče bomo doživeli novo revolucijo študentov in to ne samo proti „Korotanu“ marveč proti vsem, ki nočejo razumeti znamenj časa in potreb našega inteligenčnega naraščaja.

sodelovali tudi številni sociologi in zdravniki, še razširil in vključil vanjo številne kardinale in škofo.

Vprašanje učinkovitega načrtovanja družine in kontrole rojstev je zelo pomembno predvsem s socialnega vidika in do izdaje enciklike je bilo splošno mnenje, da bo cerkev, ki je v zadnjem času pokazala dokajšnjo politično elastičnost, zavzela v zvezi z njim napredno stališče in stopila v korak s časom, posebno še, ker so takšno stališče zastopali tudi številni vodilni teologi. Po dveletnem premisleku, ki si ga je do tega vprašanja vzel papež, se je cerkev zdaj odločila, da z vso svojo avtoriteto prepove „sleherno človeško vmešavanje v proces spočetja in razmnoževanja“.

Stališče cerkve do kontrole rojstev je povzročilo v svetu splošno razočaranje in ostre kritike. Na posebno ostre kritike in odklonilno stališče je naletela enciklika zlasti v Veliki Britaniji, ZDA, Nizozemski, Italiji in v skandinavskih državah. Kritiki predvsem povezujejo vprašanje kontrole rojstev s preobljudenostjo v nerazviti državah in težkimi posledicami, ki bi jih lahko v tem pogledu povzročilo stališče cerkve. Nizozemski škofje pa nameravajo celo obravnati papeževo encikliko na izredni konferenci, ki so jo sklicali za 12. avgust, med tem ko je 87 katoliških teologov v ZDA podpisalo izjavo, v kateri poudarjajo, da enciklika ne more predstavljati nezmotljivega mnenja in da je v zgodovini že marsikatera enciklika vsebovala zmotna mnenja, ki jih je bilo treba pozneje popravljati.

Ustaški terorist obsojen v Beogradu

jo in izdajajo ZDA dnevno milijono. Konec prejšnjega tedna je beograjsko okrožno sodišče sodilo teroristu Ivanu Jeliću, ki je aprila in maja letos dvakrat nastavil mine na beograjski železniški postaji. To je storil po nalogu ustaško-emigrantskih organizacij v tujini. Med tem ko prvič tempirani bombi na beograjski železniški postaji nista eksplodirali pa je bilo pri drugem atentatu štirinajst oseb teže in laže poškodovanih. Sodišče je terorista Ivana Jelića obsodilo na smrt.

Razprava proti Ivanu Jeliću, ki je vzbudila v Beogradu in sploh v Jugoslaviji veliko zanimanje, je pokazala, da je bil Ivan Jelić zaradi opravljanja terorističnih akcij od leta 1966 v Dornbirnu v Avstriji kot pripadnik ustaške skupine iz Friedrichshafna v Zvezni republiki Nemčiji, priznal pa je tudi, da je skupina planirala še nadaljnje aten-

tate v Jugoslaviji. Obsojeni Jelić je bil dobro izurjen v rokovanju z eksplozivom in je z jasnim namenom postavil bombo prišel dvakrat v Jugoslavijo.

Podrobnosti o delovanju ustaško-emigrantskih organizacij v tujini in njihovih namenih, ki so prišle na dan pri razpravi proti Jeliću, so povzročile v Jugoslaviji veliko ogorčenje, hkrati pa tudi nezadovoljstvo zaradi tega, ker lahko te teroristične skupine še vedno nemoteno delujejo v tujini in pripravljajo atentate, katerih žrtve so številni prebivalci. V komentarju, ki ga je ob obsodbi Jelića objavil beograjski dnevnik „Borba“ je še posebej poudarjeno, da je Dornbirn že leta shajališče in tranzitna postaja ekstremističnih emigrantskih organizacij kljub temu, da ima Jugoslavija z Avstrijo zelo dobre medsebojne odnose.

Danes bo v Kranju odprt 18. mednarodni Gorenjski sejem

Gorenjski sejem, ki je spričo svojega značaja kot komercialno-potrošniški sejem ter svoje lege v trikotju Koroška-Slovenija-Furlanija-Juljska krajina že v zadnjih letih zbudil zanimanje razstavljalcev iz Avstrije in Italije, je letos prerasel v „mednarodni“ sejem. Kot je sporočil direktor sejma Alojz Okorn na ljubljanski tiskovni konferenci novinarjem koroških časopisov, bo letos na mednarodnem Gorenjskem sejmu poleg 262 domačih razstavljalcev sodelovalo 36 razstavljalcev iz inozemstva, od teh 19 iz Avstrije, 16 iz Italije, 2 iz Vzhodne Nemčije in eden iz Švedske.

Z ozirom na to in še posebej na ugodne konkurenčne cene kvalitetnih domačih proizvodov pričakuje uprava sejma letos še večje število obiskovalcev iz sosednje Koroške, za katere je Gorenjski sejem že postal pojem ugodnega nakupa in kulturnega ter družabnega razvedrila.

Po obsegu bo letošnji mednarodni Gorenjski sejem tak kot preteklo leto, le število razstavljalcev se je povečalo od lanskih 264 na 298 letos. Po izjavi direktorja sejma bi bila udeležba domačih in tujih razstavljalcev na letošnjem sejmu lahko še večja, saj je uprava sejma prejela mnogo več prijav domačih in tujih razstavljalcev kot znaša zmogljivost razstavišča. Toda pomanjkanje primernih razstavnih prostorov zaenkrat še vedno ovira razmah sejma. K vprašanju razstavišča pa so novinarji s Koroške izvedeli, da so večletna prizadevanja po primernem sejemskem prostoru končno le obrodila sadove in da bo prihodnji Gorenjski sejem, če bo šlo vse po načrtu, že na novem prostoru — na 70.000 kvadratnih metrov velikem otoku sredi Save v bližini kranjskega kolodvora.

Na osnovi mednarodnega statusa je Gorenjski sejem letos uspel dobiti toliko devizna sredstva, da je bil možen odkup vseh razstavnih predmetov tujih razstavljalcev. To dejstvo po eni strani pozitivno vpliva na bodoči interes tujih razstavljalcev, po drugi strani pa potrošnikom omogoča nakup blaga tujih razstavljalcev z dinarji. Treba pa je omeniti, da je imela uprava sejma pri aranžmajih z inozemskimi razstavljalci težave v tem, da le-ti svojih razstavnih predmetov jugoslovanskim firmam niso prodali po eksportnih, temveč po tržnih cenah. To se bo brez dvoma poznalo na cenah inozemskega blaga, kar potrošnikov ravno ne bo spodbujalo h kupovanju tujih proizvodov.

Lani je obiskalo Gorenjski sejem 135.000 obiskovalcev, od teh okrog 13.000 iz inozemstva, promet pa je znašal 2 milijardi 200 milijonov starih dinarjev. Letos si nadajajo, da bo odziv domačih in tujih obiskovalcev, spričo večje izbire blaga za široko potrošnjo, boljše kvalitete izdelkov in nižjih konkurenčnih cen, še večji. Večje število potrošnikov pa bo brez dvoma vplivalo na povečan promet in s tem na še boljši komercialni uspeh Gorenjskega sejma.

18. mednarodni Gorenjski sejem bo da-

nes ob 10. uri dopoldne otvoril predsednik gospodarske zbornice Slovenije Leopold Krese. Na slavnostno otvoritev je uprava sejma povabila nad 300 predstavnikov oblasti in družbeno-političnih organizacij iz

Močan razvoj trgovine med državami EGS

V desetih letih obstoja Evropske gospodarske skupnosti (EGS) se je trgovina med deželami skupnosti početrila. V letu 1958 je uvozilo šest dežel medsebojno blago za 6,7 milijarde dolarjev, leta 1967 pa za 24,1 milijarde dolarjev. Uvoz iz tretjih dežel, ki je leta 1968 znašal okroglo 16,1 milijarde, se je v istem času podvojil na 30,7 milijarde dolarjev. Približno enak je bil v teh desetih letih razvoj izvoza. Zniževanje in odpravljanje carinskih mej je torej znatno pospeševalo izmenjavo blaga znotraj držav EGS.

Trgovina EGS z industrijskimi deželami v Evropi, s Severno Ameriko, Japonsko, Avstralijo in Novo Zelandijo se je od leta 1958 do 1967 podvojila. Uvoz je napredoval od 8,5 na 16,9, a izvoz od 8,6 na 20,4 milijarde dolarjev. Uvoz držav EGS iz dežel v razvoju v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki ni popolnoma dosegel te podvojitve; leta 1958 je znašal 6,8, leta 1967 pa 12,5 milijarde dolarjev. Evropski izvoz v dežele EGS je v istem času narasel od 6,1 na 8,3 milijarde dolarjev. Uvoz iz dežel vzhodne Evrope vključno Kitajske pa se je v preteklih desetih letih potrojil: od 0,9 na 2,5 milijarde dolarjev.

Šest dežel EGS je v preteklih letih lahko znatno okrepilo svojo gospodarsko moč. Njihov delež pri svetovni trgovini je v tem času narasel od 23 na 27 odstotkov.

Slovenije in ostalih republik ter več pomembnih predstavnikov iz Avstrije in Italije.

Sejem bo, tako kot lani, na treh razstaviščih. Na razstavišču I in III bodo razstavljeni izdelki lesne industrije, elektroindustrije, prehranske, kovinske, gradbene, keramične in plastične industrije, kmetijski stroji z raznimi priključki, kmetijsko orodje, motorna vozila, razna galanterija in drugo. Razstavišče II pa bo obiskovalcem nudilo tekstilno in konfekcijsko blago, dekorativno blago, izdelke usnjene galanterije, živalne in pletilne stroje, kozmetične artikole, pletenino, krzno, otroške vozičke in ostale predmete široke potrošnje. V razstavišču II je organizirana tudi turistična razstava vseh predelov Gorenjske s svojimi motivi in značilnostmi. Na zunanjem prostoru pred razstaviščem II bodo razstavljena motorna vozila od mopedov do tovornjakov, gradbeni stroji ter športni artikli.

Na vseh treh razstaviščih bodo obiskovalci imeli na voljo tudi spominke, gostinci pa jim bodo nudili gostinske usluge.

Inozemski razstavljalci, ki jih je iz leta v leto več, bodo razstavljali predvsem kmetijske in gospodinske stroje. Iz Koroške razstavlja med drugimi firma Schmid otroške vozičke, za katere je na Gorenjskem sejmu velik interes.

Vnema, ki jo kažejo letošnji razstavljalci dokazuje, da spoznavajo resničen gospodarski pomen sejma in edinstveno možnost plasiranja in propagiranja lastnih izdelkov. Ta interes razstavljalcev izhaja iz tega, ker je Gorenjski sejem postal resnično komercialno-potrošniški sejem, ki kot tak prevzema vodilno ekonomsko-gospodarsko vlogo na Gorenjskem. Ta pomen potrjujejo tudi podatki o doseženem blagovnem prometu na sejmu, ki je iz leta v leto večji.

Sejem bo poskrbel tudi za razvedrilo obiskovalcev. V ta namen je letos pripravil pester zabavni program, ki ga bo vsak dan od 19. ure dalje izvajal plesni ansambel radia Tržič, v posebnih koncertih pa bodo nastopali še Boris Frank s svojimi Kranjci, ansambel Manjiliko iz Skopja, ansambel „Quickies“ iz Kranja, skupina 333 iz Kranja, ansambel „Štirje kovači“ iz Slovenj Gradca, ansambel Mihe Dovžana z vokalnim kvintetom Gorenjci in ansambel Lojzeta Slaka.

V okviru sejma bo v avli skupščine Kranj vsak dan ob 17., 18. in 19. uri (razen 2. in 10. avgusta, ko bo samo ob 17. uri) modna revija, na kateri bodo letos s svojimi kolekcijami prvič nastopali tudi Italijani.

Tuji kapital in jugoslovansko gospodarstvo

Pred nedavnim je pet funkcionarjev vodilnih industrijskih družb iz Združenih držav Amerike, Velike Britanije, Francije, Švedske, Italije in Švice razpravljalo s predstavniki jugoslovanske vlade, nekaterih bank in gospodarskih organizacij. Eno izmed glavnih točk razprave je bil novi jugoslovanski zakon o skupnih naložbah domačih in tujih podjetij, ki je vzbudil v svetu veliko zanimanje. Med razpravo so omenjeni tuji gospodarstveniki iskali pri jugoslovanskih predstavnikih predvsem obrazložitev tega zakona, in sicer zlasti o odgovornosti pri upravljanju podjetja, v katerega vlagajo skupni kapital.

To je prvi primer, da je bila Jugoslavija prireditelj tovrstnega razgovora „za okroglo mizo“ z mednarodno skupino gospodarstvenikov. Večina udeležencev je izrazila tudi željo, naj bi bilo podobno srečanje še letos v Beogradu, kar se lahko ocenjuje kot izraz posebnega zanimanja za Jugoslavijo in za sodelovanje z njenim gospodarstvom.

Skupino zahodnoevropskih in ameriških gospodarstvenikov je sprejel tudi predsednik Tito, ki je ob tej priliki obširno odgovarjal na posamezna vprašanja. Ob koncu razgovora pa je poudaril, da Jugoslavija želi sodelovati z vsemi državami ter da je zato tudi sprejela zakon, ki omogoča, da v razvoju Jugoslavije sodeluje tuji kapital. Jugoslavija pa je socialistična država z notranjim samoupravljaljskim sistemom. Razumljivo, da ne more razveljaviti socialističnih predpisov zato, ker sodeluje v razvoju dežele tudi tuji kapital. Toda za tuji naloženi kapital in za ustrezno dobiček tujih naložb bodo dana vsa jamstva, je poudaril Tito.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Začetek letošnjega zasedanja generalne skupščine Organizacije združenih narodov so preložili ob 14. na 24. september. Pričakujejo, da se splošna razprava v generalni skupščini ne bo začela pred 2. oktobrom.

RIM. — Po dolgem in vztrajnem boju in večkratnih stankah je sindikat italijanskih tiskarskih delavcev končno dosegel z delodajalci sporazum o novih delovnih pogodbah. Delavci v tiskarnah dobijo za 12 odstotkov višje mezde, nekaj dni letnega dopusta več, njihov delovni čas pa bo po novem 45 ur na teden. O vsaki uvedbi nove tehnologije in skrčenju delovnih mest bodo delodajalci poprej razpravljali s sindikatom.

NEW DELHI. — Predsednica indijske vlade Indira Gandhi je izjavila, da bo Indija v dveh ali treh letih rešila problem prehrane. Dejala je, da Indiji tedaj ne bo več treba uvažati žita.

BOGOTA. — V mestu Villanueva v vzh. Kolumbiji se je pred nedavnim zrušila katoliška cerkev, pri čemer je prišlo ob življenje 16 ljudi, 50 vernikov pa je bilo ranjenih. Med žrtvami je osem otrok. Vzroki nesreče še niso znani, menda pa je cerkev bila v slabem stanju in je od starosti že razpadala.

PARIZ. — Francoski parlament je sprejel zakon o popolni amnestiji za vse, ki so zakrivali kaznivo dejanje med alžirskim uporom v letih 1954 do 1962. Proti sprejetju tega zakona so glasovali samo poslanci komunistične stranke. V zvezi z alžirskim uporom je bilo svojčas obsojenih okrog 2000 oseb.

MADRID. — Španski škofje so se v posebnem dokumentu izrekli za pravico delavcev do ustanavljanja svobodnih sindikatov. Ta pravica je v skladu z načeli cerkvenega socialnega nauka. V skrajnem primeru je v sporih stavka potrebno sredstvo za obrambo pravic delavcev, je rečeno v omenjenem dokumentu španskih škofov.

LONDON. — Britanska vlada je objavila predlog, po katerem naj bi znižali volilno pravico od sedanjih 21 na 18 let. Računajo, da bo predlog naletel na močan odpor pri konservativcih. V primeru sprejetja tega predloga bi pri prihodnjih parlamentarnih volitvah šlo tri milijone več mladih volivcev na volišče.

ATENE. — V Grčiji bo 29. septembra ljudsko glasovanje o ustavi. Glasovanje bodo nadzirali sodniki in advokati. Podpredsednik grške vlade Patakos je dejal, da je grška vlada proti temu, da bi povabili tudi mednarodne opazovalce. Po novi ustavi bo oblast monarha močno omejena in mnogi dvomijo, če se bo kralj Konstantin v teh pogojih sploh vrnil v Grčijo.

WASHINGTON. — Mc Charthy, eden izmed kandidatov za predsedniške volitve v ZDA, je izjavil, da bi morali oblast ameriškega predsednika omejiti in da bi moral imeti kongres več besede. Po njegovem mnenju so se ZDA vmešale v vietnamsko vojno predvsem po zaslugi predsednika Johnsona. V obdobju jedrskega orožja pa predsednik ZDA ne sme imeti prve in zadnje besede v tako važnih vprašanjih.

MOSKVA. V Ruski federaciji, Ukrajini, Belorusiji in Litvi, so v teku vaje enot sovjetske vojske. Na vajah, ki bodo trajale do 10. avgusta in pri katerih sodelujejo zaledne enote vojaških okrožij in vojske z rezervisti in transportno tehniko, preizkušajo organizacijo zaledja, oskrbo vojske, pripravo vojne tehnike in drugo.

RIM. — Po odločitvi rimskega sodišča bo vdova največjega vojnega zločinca Italije, zloglasnega fašističnega voditelja Mussolinija, prejela mesečno pokojnino 350 tisoč lir. V italijanskem parlamentu pa razpravljajo o tem, ali je dovolj denarja, da bi povečali minimalno delavsko pokojnino od 22.000 na 30.000 lir.

DACHAU. — Nad žaro s pepelom neznanega političnega interniranja v bivšem koncentracijskem taborišču Dachau urejajo monumentalni spomenik, čigar stroški bodo znašali 7,5 milijona šilingov. Odkritje spomenika je predvideno za 8. september. Napis v mnogih jezikih bo opominjal: „Nikoli več!“

BEograd. — Na 14. kongresu svetovnega sveta cerkva v Uppsali na Švedskem je bil izvoljen za prvega predsednika tega sveta srbski patriarh German. Doslej je bil predsednik svetovnega sveta cerkva, v katerem je vključenih nad 230 verskih skupnosti, poglavar anglikanske cerkve canterburijski nadškof Ramsay.

BERLIN. — V tretji nakladi rjave knjige, ki so jo objavili v Berlinu, je s 517 novimi imeni dopolnjen seznam več ko 2300 obremenjenih bivših nacističnih funkcionarjev, ki so sedaj v Zahodni Nemčiji na odgovornih položajih. Zahodnonemške oblasti so, kakor znano, lani na knjižnem sejmu v Frankfurtu rjavo knjigo zaplenile.

Živahni premiki v koroški industriji

Koroška sicer ne sodi k industrijsko razvitim področjem; od celotne bruto-proizvodnje je leta 1966 odpadlo na koroška industrijska podjetja le 6 odstotkov. Tudi v pogledu na vrednost neto-proizvodnje je koroška industrija prispevala le 4,5 odstotka. Vendar je v letih 1955—1966 poleg večanja števila industrijskih podjetij beležila tudi močno pretakanje delovnih moči iz panog z manjšo v panoge z večjo produktivnostjo. Do tega zaključka je na osnovi izčrpnih študij o gospodarski rasti Koroške v letih 1955—1966 prišel gospodarski oddelk finančnega podjetja „Creditanstalt-Bankverein“.

Spremembe so nastale tudi glede na proizvodni stroj znotraj poedinih panog, ker so industrijski obrati morali prilagoditi svojo proizvodnjo stroju povpraševanja. Vendar se ta proces ni izvršil tako hitro, da na ko-

roško industrijo ne bi bila negativno vplivala omtrelost v industriji osnovnih surovin. Zato je industrijska proizvodnja na Koroškem nekoliko počasneje naraščala kot v zveznem merilu.

Do strukturnih premikov je prišlo predvsem v predelovalni industriji. Medtem ko je kemična industrija v pogledu na vrednost bruto-proizvodnje predelovalne industrije v letih 1955—1966 povečala svoj delež od 14 na 24 odstotkov, je delež keramične industrije padel od 15 na 10 odstotkov, delež papirne industrije pa od 25 na 14 odstotkov. Poleg imenovanih sodijo k osrednjim industrijskim panogam na Koroškem še lesno-predelovalna, usnjarska in prehrabena industrija. Našlete industrijske panoge so leta 1966 prispevale blizu 75 odstotkov od celotnega bruto-dohodka.

Z izjemo rudarstva in žagarstva je koroška industrija v letih 1955—1966 beležila močan razmah. Tako je proizvodnja predelovalne industrije naraščala povprečno za 8,3 odstotka na leto. V sedmih od štirinajstih panog predelovalne industrije se je proizvodnja povečala nadpovprečno. Med temi je elektroindustrija dosegla porast za 20,9 odstotka, strojna, jeklarska in železarska industrija za 14,3 odstotka in kemična industrija za 14 odstotkov. Našlete industrijske panoge imajo vse izgleda, da se tudi v bodoče uspešno razvijajo.

Velika sovjetska naročila v Avstriji

Dvoje avstrijskih podjetij je pred nedavnim prevzelo iz Sovjetske zveze naročila za 375 milijonov šilingov. Strojna tovarna Zuckermann bo dobavila moskovskemu kombinatu za predelavo lesa popolno opremo tovarne za izdelovanje kuhinjskega pohištva v vrednosti 200 milijonov šilingov. Dobava se začne v začetku 1969 in bo končana sredi 1971. Zuckermann je že dobavila istemu kombinatu v Taškentu polnoavtomatske tovarne za okenske okvire. Drugo avstrijsko podjetje je pa po večletnih pogajanjih in v ostri konkurenci z drugimi tujimi podjetji sklenilo s sovjetskim ministrstvom za zdravstvo pogodbo za dobavo strojne opreme za izdelovanje naprav za transfuzijo krvi v vrednosti 175 milijonov šilingov.

Kulturna dejavnost primorskih Slovencev

Uspešno je bilo delovanje slovenskih prosvetnih društev na Tržaškem in Goriškem v pretekli sezoni. Povprečno prideta na Primorskem na dan dve do tri kulturne prireditve. Tudi Slovenci v Italiji so se letos spominjali začetkov organiziranega kulturnega dela z različnimi prireditvami. Jubilejne proslave raznih dekad (n. pr. 100-letnice ustanovitve prvih slovenskih kmečkih čitalnic na Primorskem) so združile velike množice primorskih Slovencev. K sodelovanju so pritegnili predvsem mladino, ki se je z nepričakovanim navdušenjem lotila dela. V Doberdolu so pripravili 23. junija Dan slovenske kulture. Na osrednji prireditvi Dneva slovenske kulture je sodelovalo 16 pevskih zborov, folklorna skupina, tri godbe na pihala, instrumentalni kvintet in vokalni kvartet. Aktivno prosvetno društvo Prosek-Kontovel je samo organiziralo v pretekli sezoni petnajst kulturnih ter devet zabavnih prireditev. Društvo je sodelovalo še na prireditvah okoliških prosvetnih društev, na velikih centralnih prireditvah, društveni pevski zbor „Vasilij Mirk“ pa je nastopal tudi v Sloveniji in snemal za radio in televizijo. Kulturnim prireditvam tega društva je prisostvovalo preko 6000 oseb, zabavnim pa 700.

Zanimiv je predvsem način kulturno-prosvetnega dela primorskih Slovencev. Živijo v zamejstvu kot koroški Slovenci. Njihova povezanost z matično deželo pa je po kulturno-prosvetnem pregledu tesnejša. Posebno plodno je delo pevskih društev. Igralske skupine uprizarjajo igre, ki bi jih naj uprizorila tudi kaka koroška skupina. Repertoar naših igralskih skupin je skromen in kar je še huje — vedno isti. Kar zmorejo igralske skupine Slovencev na Tržaškem in na Goriškem bi verjetno zmogle tudi koroške. Ne bi bilo napačno, ako bi koroški prosvetni delavci pogledali enkrat čez mejo in od tam prinesli novih pobud za kulturno-prosvetno delo na Koroškem. Nov igralski repertoar bi nenazadnje poživil zanimanje za prosvetno dejavnost naših društev in privedel končno tudi do širšega sodelovanja.

Sicer pa so oblike kulturno-prosvetne dejavnosti prosvetnih društev na Tržaškem in na Goriškem slične koroškim.

Številni so zabavni večeri prosvetnih društev. Na Koroškem že težko kdaj pride kakšno prosvetno društvo preko miklavževanja in

izrazit prosvetni značaj. To so plesne prireditve in izleti.

Ob jubilejnih proslavah so prosvetna društva na Tržaškem in na Goriškem izdala tudi nekaj priložnostnih brošur, ki so opremljene z dokumentarnim materialom o kulturnem in narodnem življenju.

Nekatera prosvetna društva pa se prizadevajo tudi za slovenske osnovne šole. V tej smeri vplivajo z vsemi potrebnimi informacijami in razjasnili, da pridobijo starše, da vpišejo otroke v slovenske osnovne šole.

Težko je primerjati koroške razmere z razmerami v katerih živijo Slovenci v Italiji. Treba je namreč upoštevati, da imajo le-ti svoje narodno gledališče in kar je za današnji čas velike važnosti — tudi veliki slovenski radijski oddelki s programom, ki se mu ni treba zadostiti s poročili, objavami in drugimi kratkimi oddajami, temveč razpolagajo s programom, ki more nuditi goriškim in tržaškim Slovincem tudi še druge dobrine s področja kulture in gospodarstva. Nekaj pa so si primorski Slovenci ustvarili sami: širše izhodišče za kulturno-prosvetno dejavnost.

Razstava grafike v deželni galeriji

V deželni galeriji so pretekli teden odprli razstavo grafik portugalskega umetnika Dos Santosa. Sedemindesetletni umetnik je študiral na umetnostni šoli v Londonu pri Anthony Gross-u. V letih 1955—64 je ustvaril na Portugalskem osem velikih stenskih fresk. Dos Santos živi v Londonu, kjer poučuje na umetnostni šoli Slade. Njegova moč leži v akvatinatni-tehnik.

Grafike, ki so razstavljene v deželni galeriji so na čuden način prišle na Koroško. Ekspoziti prihajajo iz zbirke bratov Viertler. Johann Viertler, ki je po poklicu kriminalni uslužbenec, se zelo zanima za grafiko — staro in moderno. To nagnjenje je v njem zbudil brat Wilhelm, ki trguje z umetninami in je uslužbenec londonske Graphic Art Associates. Družinska zbirka obsega že več sto listov moderne, pretežno angleške grafike. Pa tudi drugi, neangleški umetniki — kot Don Santos — spadajo k zbirki bratov. Listi pridejo v njune roke predvsem po osebnih stikih v Londonu živečega brata z umetniki. Tako so prišle grafike portugalskega umetnika prehodno v deželno galerijo. Celovška publika lahko spozna na ta način izvrstnega grafika, ki je na velikih grafičnih razstavah — kot n. pr. na ljubljanski grafični bienali — zbudil mnogo pozornosti in katerega dela vsebuje marsikatera svetovnoznana zbirka.

Brata Viertler se ne zanimata izključno le za mednarodno moderno grafiko, temveč zbirata tudi stare bakroreze in lesoreze. Tudi koroški mojstri kot Suitbert Lobisser in Jungnickl sta zastopana v njuni zbirki.

Razstavo je pripravil kustos deželne galerije, ga. dr. Lee Spring-schitz. Razstava obsega 25 listov, 23 od teh je delanih v tehniki akvatinta. Dos Santos dela na dva načina. Svojim deloma liričnim in tehnično izvrstnim črno-belim listom postavi nasproti barvne. Sem se da prištet „Tihožitje“ in „portret deklice“. V svojih surrealističnih delih prikazuje Dos Santos motive iz časa inkvizicije. Njegovi „Štirje škofi“ in njegov „Stari škof“ imajo na sebi nekaj grozljivosti. Se prav posebno poudari umetnik to s tem, da prikaže glave škofov le kot lobanje. Mnogo liričnega je najti pri „Ljubezenskem baru“. Izvrstna je tudi njegova štiridelna kompozicija „Beg“.

Vsekakor za koroške razmere zanimiva razstava.

Gledališče na Jesenicah ima velike skrbi

Gledališče „Toneta Čufarja“ na Jesenicah je preteklo sezono obiskalo 21.800 gledalcev. Za mesto s 17.000 prebivalci je to kar lep uspeh.

Okoliščine, v katerih deluje gledališče, pa so vse kaj drugega kot zlate. Predstave v zimskem času so si obiskovalci ogledali kar v plaščih. Kajti v dvorani je vladal neprijeten mraz.

Stavba Jeseniškega kulturnega doma, v katerem se nahaja gledališče, je zelo zanemarjena. Že več let stavbe, v kateri je knjižnica, radio in godba na pihala, sploh niso popravljali. Denarja za nujno potrebna popravila ni bilo.

Notranji prostori kulturnega doma ne kažejo lepe slike. Nekatere stvari so tako zastarele in izkoriščene, da so gledalci, še bolj pa sami igralci v nevarnosti. To velja za električne in kurilne naprave. Igralci na odru so v stalnem strahu zaradi slabe električne napeljave. Podjetje Elektro Kranj se je zato že

pred meseci odločilo, da s prvim aprilom ustavi dovod elektrike. Gledališče bi moralo prekiniti z delom. Rok je podjetje prestavilo na jesen.

Kaže, da se bodo razmere do tedaj le nekoliko uredile. Kulturni dom je z novim letom prevzelo v upravljanje Stanovanjsko podjetje. To bo že to leto vložilo v najnovejša popravila 90.000 N dinarjev. Te dni so se lotili električne napeljave, katero naj bi po pogodbi končali do 15. oktobra. Popravili bodo tudi streho, dimnike, omet in kurilne naprave.

Tako bo za novo sezono, ki jo nameravajo začeti 17. oktobra, gledališče vsaj toliko urejeno, da bo varno za gledalce in igralce. Centralno kurjavo mislijo napeljati pozneje. Nerešeno je za gledališče tudi vprašanje nove najemnine, ki ne bo ravno nizka.

Jeseniško gledališče je priskočilo na pomoč z različnimi rekviziti in kostumi že večkrat slovenskim igralskim skupinam na Koroškem.

KULTURNE DROBTINE

● V galeriji v Prešernovi hiši v Kranju bodo danes odprli razstavo 25 del (v akvatintni in barvni akvatintni) slikarja in grafika Bogdana Borčiča. Razstava, ki jo prireja Gorenjski muzej v Kranju, bo odprta do 11. avgusta.

● Beograjsko založniško podjetje „Nolit“ je sklenilo za 70-letnico življenja in 50-letnico umetniškega ustvarjanja Desanke Maksimović izdati njena izbrana dela v sedmih knjigah. Jubilejna izdaja dela te znane pisateljice bodo izšla v celoti do junija prihodnjega leta.

● Pred kratkim je izšla v Beogradu prva številka nove revije „Kultura“, ki jo izdaja Zavod za preučevanje kulturnega razvoja. Gre za reprezentativno revijo, ki je posvečena sociologiji kulture in kulturni politiki. Njen glavni urednik je pisatelj Stevan Majstorović. Prva številka prinaša vrsto pomembnih strokovnih razprav in študij, med drugim Lukasovo „Sociologijo sodobne drame“. Revija bo izhajala četrtletno.

● V soboto 20. julija je bila odprta v galeriji Notes v Veroni razstava del slovenskega slikarja in kiparja Marija L. Vilharja. Avtor razstavlja 29 del, in sicer 20 slik v olju in 9 skulptur iz žgane terakote. Samostojna razstava ljubljanskega

umetnika bo odprta še ves mesec avgust. Slikar je v samozaložbi izdal tudi obsežen, likovno lepo urejen katalog.

● Letos bodo na dneвне in večerne oddelke visokih in višjih šol v Sovjetski zvezi vpisali 2.160.000 novih študentov. V Sovjetski zvezi bodo z novim šolskim letom odprli vrsto novih fakultet in višjih šol, v glavnem na univerzah, ki že delujejo. Največ novih visokošolskih oddelkov bodo odprli na Uralu in v Sibiriji.

Te dni je prišla na knjižni trg zadnja knjiga pred kratkim umrlega pesnika Salvatorea Quasimoda „Leonidas iz Taranta“. Delo, ki govori o grškem pesniku Leonidasu (prva polovica tretjega stoletja pred našim štetjem) ter o njegovem pomenu za razvoj klasične grške književnosti, so javno predstavili na komemorativni slovesnosti v Milanu. Udeležili so se je pesniki sorodniki in prijatelji ter številni književniki in kritiki.

● Mestna galerija moderne umetnosti v Turinu je pripravila razstavo evropske grafike od 15. do 20. stoletja.

● V sredo 31. julija je v Vrbi na Jezerškem odru gostovala baletna skupina državne opere na Dunaju.

● V Göttingenu je v starosti 89 let umrl Nobelov nagrajenec za kemijo leta 1944, prof. Otto Hahn.

TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV

„Kako dolgo še?“

Vsako s katerim sem te dni govoril na Koroškem je bil mnenja, da je sramotna obrekovalna gonja nekaterih študentov proti meni ne samo žalostna in koroškim Slovincem škodljiva, temveč tudi že smešna. Enak občutek ima, kdor prebere zadnji izliv jeze in sovraštva Miška Kulnika (Vestnik 19. 7. 68). Kaj sem vendar storil temu človeku hudega, da me je že tolikokrat napadel s tako strupenimi spisi? V teku šestih let, odkar je užival mojo gostoljubnost najprej v starem in potem v novem domu, se ne spominjam, da bi mu rekel kakršnokoli žal besedo. Niti kača ne piči tistega, ki ji nič ne stori... Nekateri ljudje pa so drugačni!

Ker se ponavljanje starih obtožb, katere sem že podrobno razkrinkal, verjetno Kulniku samemu zdi sumljivo, išče nove argumente in mi očita neresničnost, da bi ohranile njegove trditve vsaj videz resničnosti. Tako hoče dopovedati, da ni res, da v domu kazni ne poznamo, ker so bile pač v teku šestih let dane dve nepomembni kazni, ki so bile pravzaprav le opomin. Kje pa je moja resnicoljubnost, ko sem vendar svoje poročilo imenoval „Tretji in zadnji odgovor“, pa še vedno odgovarjam na časopisne napade? Moj „Tretji in zadnji odgovor“ je veljal zlonamernim in neresničnim poročilom takozvanega časnikarskega referata Kluba. S tem pa ni bilo rečeno, da ne bom odgovoril na napade, ki se še vedno pojavljajo po časopisih. Ti odgovori verjetno zelo bolijo Kulnika, ker se boji, da bo javnost vendar spoznala hinavščino in ne bo verjela obrekovanju bodisi napisano v nemškonalionalnih bodisi v slovenskih listih. V nekem drugem spisu hoče Kulnik dopovedati, da ni res, da sem mu rekel, da bo izključen iz doma zaradi svojega grdega ravnanja. Ali se Kulnik ne spominja tistega večera, ko se me je držal kakor pijavka kože, da bi me dražil in izzival? V istem spisu

pravi, da ni res, da so me vrgli na tla, ker če je res, zakaj ne povem imena. Dobro, bom tudi ime povedal. To je bil eden od tistih, ki so prihajali od zunaj, da bi hujskali stanovavce doma proti meni, da bi v domu razgrajali in organizirali demonstracije. To je bil Jože Strauss, ki me je, sedeč na tleh, zagrabil z obema rokama za nogo, da sem zgubil ravnotežje in padel.

Tako nadaljuje Kulnik lažnivo in obrekovalno gonjo v „Vestniku“. V kolikor mu primanjkuje sape pa kliče na pomoč nekega Koširja, ki v „Naših razgledih“ trmasto očita meni nestrpnost, ker ne pustim, da bi razgrajali delali v domu in z domom, kar bi hoteli. Medtem pa v Beogradu ukinjajo zaradi nedavnih študentskih nemirov celo komunistične organizacije na filozofski in socialnoznanstveni fakulteti, ker se te organizacije niso strinjale s parlijsko linijo in so tam študentje demonstrirali za bolj pravično socialno ureditev. Tov. Košir naj se torej raje pobriga za strpnost v lastnih vrstah. V najnovejši številki „Naših razgledov“ pa se neki Zgančev zelo poteguje za VZGOJITE-LJA v Korotanu. Znak, da ga nekateri res potrebujejo... To bo edinstveni primer med vsemi visokoškolskimi domovi.

Ob koncu mislim in predlagam, naj bi se končno zaključili tako neumesni napadi in tako grda časopisna gonja, ki ne bo nobenemu nič dobrega prinesla. Ali se je splačalo tistim, ki so organizirali „revolucijo“, da so potem nekateri od njih padli pri izpitih in da se drugi niso upali niti nastopiti? Ali nekateri ne najdejo bolj pametnih „hobbyjev“ kakor napadati lastne dobrotnike? Ali nima slovenska manjšina na Koroškem resnejših problemov kakor prepirati se, kdo bo dosegel večji vpliv v Korotanu? Naj bodo ta vprašanja povod za razmišljanja in za pameten začetek novega šolskega leta.

Ivan Tomažič

„Težko je nekomu kaj dopovedati...“

Da je zadeva Korotana postala smešna, dokazuje vsako novo pismo p. Tomažiča. Znano je, kaj se je v zadnjih tednih dogajalo v Korotanu, prav tako so znani ukrepi p. Tomažiča, ki so privedli do odprtega konflikta v Korotanu. Ni treba iskati nobenih „novih argumentov“. Dosedanje zadržanje upravnika p. Tomažiča in upravnice Frau Langer ostane nezbrisno zapisano v zgodovino tega doma. Dejstva ostanejo, ne glede na to, ali jih osvetlimo s te ali one strani. S tem, da p. Tomažič prizna, da nisem odgovoril za njegovim hrbtom, temveč sem mu povedal golo resnico tudi odkrito v obraz, njegove trditve še ne postanejo resnične.

Nočem govoriti v tonu duhovnika p. Tomažiča, ker se mi zdi nesprejemljivo tudi za navadnega človeka. Zanimivo se mi pa zdi ugotoviti, da p. Tomažič zdaj, ko ima Mohorjevo družbo pohištvo iz Jugoslavije varno v svojih rokah, zapove Jugoslavijsi, naj se briga za svoje lastne zadeve. Zakaj p. Tomažič ni povedal Jugoslavijsi prej, da jo Korotan nič ne briga, ko je sprejemal njeno ogromno darilo? Denar pač ne smrdi! Bralec sam naj razsodi, ko prebere pismo p. Tomažiča, koje je treba iskati resnično hinav-

Nadaljevanje na 4. strani

Avstrijska figurativna plastika

V deželni galeriji v Celovcu je ga. dr. Lee Springschitz pripravila pregled Avstrijske figurativne plastike od Antona Hanaka do danes. Razstavo so odprli sicer že junija, toda obisk — kakor je potožil kustos deželne galerije — nikakor ni bil zadovoljiv. Na tej razstavi so zastopani razen Wotrube vsi pomembnejši avstrijski figurativni plastiki. Da manjka ravno Fritz Wotruba, je gotovo pomanjkljivost razstave. Wotruba je kot učitelj mlajše generacije kiparjev močno vplival tudi na njihova dela. Pomanjkljivo so zastopani tudi kiparji raznih zveznih dežel. Tako dobi razstava „Avstrijska figurativna plastika“ kar premočno koroško obeležje. Toda kljub pomanjkljivosti je razstava, ki bo odprta do oktobra, vredna ogleda.

Od mestne občine Dunaj je deželna galerija sposodila del razstavljenih plastik. Le-te dajo razstavi šele osnovo. Anton Hanak je zastopan po dveh plastikah iz marmorja. Prepričljiva in očarljiva je njegova „Mlada Mada“, ki je dosedaj še na nobeni razstavi ni bilo videti. Okoli teh dveh plastik so razvrščena dela njegovih učencev Dobnerja in Jandla. Na razstavi so videti še posamezna dela Hansa Knesla, Avramidisa, Ederja, Newoleta, Goeschla, Glawischniga, Marcolina, Leinfellerja, Golla in drugih.

Razstava, ki vsebuje 37 skulptur 19 kiparjev — med njimi jih je kar devet s Koroške — posreduje povprečen pregled avstrijske figurativne plastike.

Kamnik podelil domicil korošk- kim partizanskim enotam

Minulo soboto so v Kamniku slavili svoj občinski praznik. Ob tej priložnosti je bilo več slovesnosti ter kulturnih in športnih prireditvev. Odprli so novo telovadnico v domu Slavka Šlandra, začeli graditi novo osnovno šolo na Duplici, priredili razstavo o lončarstvu na Slovenskem, otvorili asfaltirano cesto do spodnje postaje žičnice na Veliko planino, podelili vsakoletne nagrade iz sklada Toma Brejca.

Slavnostne seje kamniške občinske skupščine, ki je bila na Vegradu v Stahovici, se je kot gost udeležil tudi predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik-Gašper. Navzoč je bil tudi župan mesta Gendingen na Nizozemskem, ki je spregovoril lepe besede o prijateljs-

stvu med narodi in skupni borbi za mir v svetu. Župan občine Kamnik Vinko Gobec pa je na tej seji prebral odlok o podelitvi domicila koroškim partizanskim enotam. S tem je Kamnik že osma občina, ki je podelila domicil koroškim partizanskim enotam.

Na večernem množičnem zborovanju pred spomenikom padlih v NOB, ki se ga je poleg Kamničanov udeležilo tudi veliko število bivših borcev koroških partizanskih enot, je spregovoril v imenu odbora koroških partizanov v Ljubljani tov. inž. Pavle Žavcar, ki ga koroški partizani najbolj poznamo pod imenom Matjaž. Orisal je razvoj narodnoosvobodilnega protifašističnega boja koroških Slovencev od novembra 1942 pa do zmagovitega konca vojne. Omenil je narodnega heroja Franca Pastorka-Lenarta, ki se je v zimi 1942-1943 boril v Kamniškem bataljonu in bil težko ranjen — izgubil je desno oko. V Kamniku ob srečanjih s partizani lahko naletiš na bивše borce, ki vedo povedati kako junaško in predano se je Lenart, naš rojak iz Lobnika pri Železni Kapli, boril z orožjem v rokah proti hitlerjevski policiji in gestapovcem.

Zborovanju v Kamniku je prisostvovalo tudi nekaj bivših partizanov iz Sel, Borovelj in Kotmare vasi. Srečanje s starimi soborci je bilo nadvse prirčno. Našli so se n. pr. tovariši, ki se niso srečali dolgih 24 let in dostikrat si partizani niso na jasnem ali podajajo roko bivšemu soborcu ali njegovemu sinu. Danes, po tolikih letih, so otroci bivših partizanov v tistih letih starosti, kot so bili med NOB njihovi starši.

Zveza koroških partizanov ob tej priložnosti priporoča svojim članom, da se takih srečanj v čim večjem številu udeležujejo. Za to niso potrebna posebna vabila, saj vedno lahko pravočasno izvemo za te prireditve bodisi iz Slovenskega vestnika bodisi iz TV 15, ki ga tudi čita mnogo naših borcev.

ravno tako kot danes v zadevi okoli Korotana". Razlika je le v tem, da so zadevo okoli Korotana zagrabil in jo na vse moči napihujejo tisti, katere bode v oči, da je lastnica Korotana Mohorjeva družba in da je ustanovitelj in rektor doma duhovnik. Kar odkrito rišejo bojno črto: „na eni strani visokošolci in njihovi simpatizerji, na drugi strani pa lastnica doma s svojim rektorjem in predstavnikom Narodnega sveta.“ Oficirja „simpatizerjev“ prav nič ne moti, da s tem izrablja visokošolce v strankarske namene in da krivično meče vse v en koš.

Ubogi koroški Slovenci, ki se tako sami zastrupljajo in uničujejo, namesto da bi bili složni in v veseljem uporabljali vse možnosti za krepitev narodnega življenja! Ena od takih izrednih možnosti je prav visokošolski dom Korotan. Vendar sebični interesi nekaterih visokošolcev in strankarska zagrizenost njihovih „simpatizerjev“ raje tepta vse narodne interese in pljuva v lastno skledo. Zalostno!

Ivan Tomažič

Utrjeno stališče

Ker bo uredništvo „Slovenskega vestnika“ s to številko zaključilo „Tribuno bralcev“ s tematiko o domu v Albertgasse 48 na Dunaju, me je čisto korektno obvestilo o vsebini pisma rektorja tega doma, ki je reakcija na moj prispevek „Stvarni pogledi k zadevi okrog Korotana“ in nosi naslov „Nestvarni pogledi R. Vouka“. Ta članek rektorja, ki bo tudi v tej številki „Slovenskega vestnika“ objavljen, mi je torej že pred izidom časopisa znan.

Uvodoma moram ugotoviti, da objavlja uredništvo v „Tribuni bralcev“ prispevke svojih bralcev k raznim vprašanjem. Tako sem tudi jaz kot bralec zavzel svoje stališče k zadevi doma v Albertgasse, ko je ta zadeva bila že zdavnaj razbohnata preko raznih časopisov po celem svetu. Na razvoj torej nisem mogel vplivati, pač pa sem ga razčlenil in stvarno presvetlil. Vse to je obrazloženo v članku z dne 26. julija 1968, ki ga na željo lastnoročno podpisem.

Kot sem v omenjenem članku ugotovil, bi bila zadeva okrog „Korotana“ že zdavnaj rešena, če bi jo lastnica hotela rešiti. Lastnica pa očitno v vseh za visokošolce odprtih vprašanjih ne vidi odprta vprašanja. Kako na vsa ta vprašanja gleda, je njena, in samo njena stvar. Tudi, v kolikšni meri je opolnomočila rektorja, tudi, kaj mu je denarno zaguarala, da je in bo „ustanovitelj in rektor doma“ odškodovan za vse, tudi, da je rektor sodnik v lastni zadevi, ker odloča v vseh vprašanjih doma sam, ker lastnica nima nadzor. kuratorija za dom, na pritožbe pa ne reagira. To je zaradi tega izključno zadeva lastnice, ker ona ni samo navidezna, temveč v zemljiški knjigi vpisana lastnica. Zaradi tega je fundamentalna pomota, če rektor doma — na vsak način podrejen lastnici — v svojem današnjem dopisu (pooblaščen ali nepooblaščen od lastnice, to ne lastnica, ne rektor ne vzameta tragično) pravi, da nekatere „bode v oči, da je lastnica Korotana Mohorjeva družba, ustanovitelj in rektor doma pa duhovnik.“

Ni pa več stvar samo lastnice, če „Tedi“ javno širi laž o vidnih in nevidnih silah, ki se baje hočejo polastiti „Korotana“, lastnica pa to laž ne zavrne. To je že zelo umazana igra, za katero menda ne odgovarja odgovorni urednik „Tednika“. Temu se pravi zastrupljanje studentev.

Sociologija je prav malo upoštevana panoga. Poglejmo! Slovenci na Koroškem ne predstavljajo kompaktno sociološke družbe, vendar bi bilo zelo kritično in neizvoljeno, če bi bilo samo od slovenskega duhovnika odvisno, kako je s slovenskim jezikom na Koroškem. Enkrat je skoraj tako bilo. In to je bilo zelo slabo. Rektor dunajskega doma položaja na Koroškem ne pozna. Zaradi tega tudi že stvarno gledanje na odprta vprašanja glede doma „Korotan“ (ki nosi po sedanjem razmerju svojih prebivalcev zgrešen naslov „Slovenski visokošolski dom“) zamenja s „strankarsko zaslepljenostjo in zagrizenostjo“, ker ne odgovarja njegovim

pogledom. Pisec nikakor ne misli, da je odvetnik visokošolcev, kajti odnosi do njih ne sežejo preko posameznega osebnega poznanja, pač pa si privoli svobodo, ob vsakem vprašanju imeti svoje lastno mnenje. Se pa da prepričati, ni zapet in nedostopen. Zaradi tega sme pa tudi biti o kakem vprašanju drugega mnenja kot visokošolci, če njihova kritika stvarno — kar so sami uvideli — ni zadela.

Svobodo do lastnega mnenja in vse

svoboščine avstrijske ustave priznava kajpak brez vsakega pridržka tudi rektorju doma in lastnici, odločno pa zavrača poskus, za notranje težkoče pri upravljanju privatnega (čeprav iz davov in javnih subvencij zgrajenega) doma, ki so nastale zaradi malomarnosti lastnice, manjkajočega regulativa in pedagoške ne sposobnosti vodstva doma, iskati in tudi najti krivce povsod, le tam ne, kjer so.

R. Vouk

Najprej pred lastnim pragom

pričajo izjave kakor: „Kot rektor doma ti ukažem!“ in slične.

Namen „celotne gonje“ proti vodstvu doma pa vidim slej ko prej v tem, da bi se razmere v domu prilagodile širšemu gledanju, ki ga današnji svet zahteva.

Horst Ogris

„Tomažičev padec“

Ker je p. Tomažič povedal že vse, kar ne presega zmogljivosti njegove pameti, se je zdaj po vzoru nemškega esteblišmenta spravil na iskanje „Rädelsführerjev“ in se poslužuje tako imenovane „Vertenfelungstaktike“. Vendar pa koroški Slovenci med seboj nismo v gospodarski odvisnosti, ki bi preprečila stvarno kritiko naših problemov, zato mislim, da prenašanje policijskih modelov nemške zvezne republike na razmere koroških Slovencev do svojih studentov nima drugih temeljev kakor ambicije lastne neumnosti. Mislim, da koroški Slovenci v medsebojnih diskusijah smemo ostati pri dejstvih, ki jih lahko izpričajo vsi študenti, ki so bili navzoči pri „Tomažičevem padcu“ v Korotanu. Metanje patrov po tleh ni moj „Hobby“.

Joško Strauss

V Korotan šele po ureditvi razmer

Čudna pota hodi g. pater Tomažič in z njim Mohorjeva družba. Rektor „slovenskega“ visokošolskega doma Korotan se hoče izkazati velikodušnega proti faliranim študentom. Vabi jih ponovno v svoj dom na Dunaju — v Tomažičev dom. Seveda mora „faliran študent“ priznati prej vse pregrehe, skloniti glavo nakar sme skesano stopiti v dom. Rektor doma „je pripravljen“, da slovenske študente sprejme nazaj v dom. Kakšna prijaznost. Zanima me, ali je g. pater Tomažič pisal zadnja pisma staršem slovenskih študentov na Dunaju z vednostjo Mohorjeve družbe. Če je temu tako, zakaj potem Mohorjeva družba še misli na razgovore s študenti, če jim g. pater Tomažič more staviti rok prijave z 10. avgustom. Razgovori naj bi pa bili šele sredi avgusta, torej po roku prijave. Ali imate, cenjeni gospodje, študente za take navčne, da ne bi spregledali vaše slepe igre? Bi si radi v nedolžnosti umili roke in pri tem za ljudstvo, ki o njem menite, da je neumno in naivno, pretakali še mačje solze? Z g. patrom ste soglašali, ker niste našli poguma, da bi k celotni zadevi zavzeli stališče.

Prizadevanje g. patra Tomažiča za slovenske študente pa je le zanimiv pojav. Noče sicer vseh študentov. Divide et impera, to so znali že stari Rimljani. Moje mnenje in mnenje Kluba slovenskih študentov na Dunaju pa je, da je treba najprej urediti razmere v domu, potem se bomo šele vrnili. K novi uredbi pa spada tudi delitev kompetenc in soodločanje študentov. Nikoli študentje nismo odrekli g. patru Tomažiču njegovih organizatoričnih zmoglosti. Mnenja pa sem, da je slab in neizobražen pedagog. Manjvrednostni kompleks, ki ga goji, je privedel do sporov. Kar ni dano umu, hoče nadomestiti z avtoritarnim postopanjem.

Kaj bomo slepomišli. S tem, da se izrablja avtoriteta staršev, ki naj z odločno besedo pošlje sinove in hčere spet v Tomažičev dom, problem še ni rešen. Poleg tega ni ravno kerčansko vnašati nemir v družine. V Tomažičevem študentskem domu se ni dalo in se verjetno ne bo dalo študirati. Tu so vse lepe besede in citati iz pism staršev nemških kolegov zastonj. Saj g. pater vidi le slo-

venske študente in le njim hoče biti poglavar. Kaj neki bi naj drugega pomenile njegove besede „vsaka skupnost potrebuje poglavarja“.

Položaj v katerem se nahaja slovenska skupnost je resen. Dosedaj g. patru Tomažiču ni uspelo razdreti te skupnosti. Zdaj hoče to doseči z zlorabljanjem staršev. Če bo v domu dosti slovenskih študentov bo razdor študentske skupnosti neprepredljiv. V domu mora postati slovenski študent preprost in vsakdanji, kot je le stranka pred šalterjem, človek brez fiziognomije. To pa je za mladega inteligenta poniževalno. Zato odsvetujem, da pod sedanjimi razmerami zaprosi slovenski študent oziroma absolvent gimnazije za sprejem v dom. Kajti najprej bo moral utajiti svoje prepričanje, gledanje na svet in čut za pravico in resnico. Na zunaj bo nujno moral postopati hinavsko in se vsak dan poniževati pred samim seboj, skratka, moral bo postati norma, korotanska norma, material. Korotan je trenutno za slovenske študente najboljši vrt za nastanek in bujno rast najrazličnejših kompleksov. Prišlo bo do stalno novih preprirov, ker norm g. patra Tomažiča ni mogoče spoštovati. Razdor pri Klubu slovenskih študentov, ki odklanja vsako normativno postopanje, pa mora imeti za slovensko manjšino na Koroškem usodne posledice. Klubu bo tekla usoda v tem mesecu. Prijave v Korotan pomenijo neizogiben razdor. Po običnem zboru meseca marca 1969 pa konec delovanja organizacije same in rojstvo normativne študentske organizacije — organizacije v kateri se bo spalo in kimalo.

Zato igramo z odprtimi kartami. V dom šele, ko bodo razmere urejene in ne prej.

Mnogi so že spoznali votlo besedičenje g. patra Tomažiča. Zahvala zato gre prav njemu in listom, ki so objavljali njegove odgovore.

Malle Augustin

POVRATEK OTROK Z LETOVANJA V SAVUDRIJI

Uprava počitniške kolonije obvešča starše otrok, ki letujejo v Savudriji, da se bodo otroci z letovanja vrnili v petek, 2. avgusta. Pripotovali bodo z avtobusom podjetja Stefan Sienčnik iz Dobrle vasi.

Otroci bodo izstopali le v Celovcu, Gasometergasse 10, in v Dobrli vasi pred podjetjem Stefana Sienčnika. Prihod v Celovec je določen za peto uro popoldne, v Dobrlo vas pa za pol čisto uro popoldne.

Starši iz Roža, z Gur in od Zilje so naprošeni, da pridejo po svoje otroke zanesljivo v Celovec, starši iz Podjune pa v Dobrlo vas. Starše tem potom posebej opozarjamo, da nosijo sami odgovornost za vsako morebitno nezgodo otrok, če jih na določenih mestih sami ne bodo čakali.

TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA

(Nadaljevanje s 3. strani)

„Težko je nekomu kaj dopovedati...“

ščino in keje tiči resnični „izliv jeze in sovraštva“. Jaz o tem ne bom sodil. Resnici na ljubo hočem tudi posredovati našim rojakom, kako se Kristijan Zgančev „zelo poteguje“ v najnovejši številki „Naših razgledov“ (20. julija 1968) v vzgojitelja v Korotanu, ko pravi: „Prav je ugotovil pisec Tomaž Košir v svojem odgovoru na pismo upravnika koroškega visokošolskega doma Korotan p. Tomažiča, da je težko komu kaj dopovedati, ko sprevidi, da ne zmore dojeti.“

Zato nikakor ne bom skušal ali se trudil, da bi vplival na upravnika ali ga spremenil. Res je, da je p. Tomažič zelo zmožen organizator, prav tako in nič manj pa je tudi res, da je nezmožen vzgojitelj. Ali ne bi bilo mogoče sedanjega položaja spremeniti na boljše? Ali ni rešitev na dlani: p. Tomažič naj bi prevzel finančno in organizacijsko stran doma, primernejši vzgojitelj, ki bi razumel mladino — p. Tomažič je prav gotovo ne — in bi se tudi zanimal za njene probleme — česar p. Tomažič ne dela — pa naj bi prevzel mesto vzgojitelja. Tako je po drugih domovih in to bi bila najboljša rešitev za vse — tudi za patra Tomažiča, ki po vseh dogodkih še vedno veruje v svoje moči in zmoglosti na področju vzgoje.“

Miško Kulnik

Nestvarni pogledi R. Vouka

G. Vouk piše sicer o stvarnih pogledih. Kdor pa pazljivo prebere njegov članek, hitro opazi, da so njegovi „stvarni pogledi k zadevi okrog Korotana“ stvarni le za njegove strankarske interese. R. Vouk se postavlja za odvetnika študentov, prav on, ki se je lansko leto pred mano tako razburjal proti študentom, ki so napisali na njegov račun nekaj kritičnih besed. Časi se pač spremenjajo, in če pride prav za strankarske interese, R. Vouk rade volje „spremeni tudi svoje stališče napram visokošolcem“, kar Mohorjevi družbi ni mogoče, ker njeno stoletno delo temelji na stvarnih interesih koroških Slovencev. Vendar R. Vouk noče niti tega priznati Mohorjevi družbi. Na-

sprotno, z neverjetno naivnostjo in strankarsko zaslepljenostjo očita slovenskim duhovnikom, katerim sicer prizna določene zasluge za svoje ljudstvo na Koroškem, da je njihovo zadržanje odbilo dosti rojakov tudi v narodnem oziru. Koliko pa jih je ohranilo zveste svojemu narodu, tega Vouk ne omeni, ker bi bil prisiljen priznati, da brez slovenskih duhovnikov o koroških Slovencih ne bi bilo niti sledu več, in da v tisti župniji, kjer izgine slovenski duhovnik, izgine v kratkem tudi slovenska beseda. Da pa niti slovenski duhovnik — kakor nobeden drug človek — ne more vsem ugoditi in da se vedno najdejo ljudje, ki iščejo povsod kamen spotike, „je bilo v preteklosti

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10; telefon 56-24. — Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

MIMI MALENŠEK

Ježek

Ne vem, od kod se je priklatil, bržčas iz bližnjega gozda nad vasjo: nekega dne je bil v našem sadovnjaku in odtlej sem ga videla tam vsak dan. Tekal je sem in tja po zlatem prvem jesenskem listju in zelenem otaviču: majhna, siva krogla z rumenkasto rjavo glavičco in očesci, ki sta bili kot dva črna gumba. Nožic mu ni bilo videti, a je bil vendarle zelo uren in okreten: kar zašumelo je v listju in že je bil na drugem koncu sadovnjaka ali pa je smuknil okrog poda. Bil je še mlad ježek in se je rad igral; včasih sem ga videla, ko se je zvil v klobčič in se kot žoga kotalil pod jablanami, potem pa se je iz te žoge pomolil koničasti gobček, ježek je s preprogo listja na hrbtu švignil po travi in že ga ni bilo nikjer več. Morebiti je imel kje v bližini gnezdo in je znašal listje tja, da bi si postlal za zimo.

Morebiti, pravim, zakaj ko je prišla pozna jesen z mrzlimi slanimi se je čedalje bolj pri-

nim trebuškom, len in zadovoljen, si spotoma obližoval gobček in odracal v listnjak, kjer se je zaril v listje in zaspal.

Cisto se je udomačil, nič več se nas ni bal in nekega dne je postalo očitno, da je sklenil pri nas prezimiti. Prizibal se je v shrambo na dvorišču in si ogledal in ovahal vse kote. Toda tam mu ni ugajalo. Obdelal je koruzni storž, potem pa spet odšel. Bil je ves nemiren in ogledoval si je zdaj listnjak zdaj lopo. Očitno pa ni bil nikjer zadovoljen. Nazadnje je priracal čez prag v vežo. Tudi tam je prevahal vse kote in se navsezadnje odločil, da o prezimil pod staro klopjo za dvema prastarima kamnitima vrčema za kis. Ko se je tako odločil, je kar nenadoma postal spet vesel in živahen. Tekal je iz veže v listnjak, kar naprej, in se vračal z debelimi plastmi listja na hrbtu. Že prvi dan si je za vrčema uredil ležišče in prespal na njem. Odtlej je vsako noč spal tamkaj.

Čez dan je še zmeraj hodil v sadovnjak, toda kmalu se je spet vračal. Postajal je zaspan in čemerjen. In nekega dne, prav ko so zunaj naletavale prve snežinke, je naredil rov v listje, se zaril vanj in zaspal.

Prespal je vso zimo. To se pravi: ne ravno vso zimo, zakaj zdaj pa zdaj se je tudi zbudil in mežikaje s svojimi drobnimi očesci opotekavo motovilil po veži. Prišel je celo v kuhinjo in v hišo, pospravil kako hruško ali se nabolal koruze, potem pa se spet naveličano zaril nazaj v svoje ležišče. Nato je spal zdržema po teden ali dva. Bil je prijeten, prav nič nadležen stanovalec. Saj — jaz sem si včasih celo želela, da bi bil nekoliko živahnejši, a do tega ga pozimi ni bilo mogoče pripraviti.

Proti koncu zime se je prebujal v vse krajših presledkih. Črni očesci sta se mu spet iskri, tekal je po veži in hiši, zvedavo vohljal po kotih in nenasitno mlal hruške, koruzo in kruh. Odhajal je na dvorišče in mežikal v svetlo pomladno sonce. Njegovi izleti so postajali čedalje daljši, vendar se je še zmeraj vračal nazaj v vežo, na svoje ležišče za kamnitima vrčema.

Ko so v sadovnjaku ozelenele prve trave, ga je spet prevzel nemir. Toda to je bil drugačen nemir kot jeseni. Bilo je, kakor da se pretakajo po njem nemirni tokovi. Tekal je prav do meje sadovnjaka. Očitno ga je nekam vlekel, vendar morebiti še sam ni vedel, kam.

Nekega večera je ležišče za starima vrčema ostalo prazno. Tisto noč je prespal v listnjaku. Nato še nekaj noči. Potem pa je izginil. Zaman sem upala, da si je izbral drugo ležišče. Mojega malega ježka ni bilo več.

Bržčas ga je zvalil nazaj vase pomladno prebujeni gozd.

Ivan Jovanović Zmaj

Osel in slon

To je tožil osel sivi:
„Res krivična so nebesa
z nami, ker ljudem vsem smešna
le oslovsko so ušesa!
Saj resnica je le ta,
da še večja slon ima.“

Slon to sliši in globoko
se zamisli: „Res so moji
uhliji večji kakor tvoji.
Ali tudi to je res,
da jaz svojih teh ušes
ne držim kot ti, visoko.“

TEODORA HAL

Kako spijo zajčki

„Očka, kako spijo zajčki!“ je vprašala Polonca. Toda očka se je skrival za časnik in gledal čudne znake, ki jih Polonca še ni poznala. Čez nekaj let pojde v šolo in šele takrat jo bo učiteljica naučila razpoznavati črke. „Kako spijo zajčki?“ je še enkrat ponovila Polonca. Očka je verjetno našel v časniku nekaj zelo zanimivega, ker ni hotel povedati. Rekel je samo, da jo bo v nedeljo peljal v strico, ki živi v bližini gozda, in si bo lahko sama ogledala zajčje spanje. Polonca je zavzdihnila: „Vsak večer ležem v posteljo in mama me pokrije. Kako pa je z ubogim zajčkom! Kdo ga pokrije!“ Vzela je barvice in narisala rumenega zajca z velikimi brki. Nedelja je le prišla in vsa družina se je odpeljala k stricu. Odrasli so se pogovarjali, Polonca pa je z bračrancem Venčkom stekla v gozd. Venček je bil velik deček, obiskoval je že drugi razred. Važno je hodil po gozdu in si žvižgal Polonca ga je držala za roko in mu zaupala svojo željo. Venček se je samo nasmehnil in obljubil, da ji bo željo že čez nekaj trenutkov izpolnil.

In res. Ko sta prišla do gostega grma, je pred njiju skočil zajček. Imel je dolga ušesa in lepo rjavo dlako. Polonca se je sprva ustrašila, potem pa pogumno vzkliznila: „Zajček, počakaj! Nič se ne boj, jaz sem Polonca! Rada bi izvedela, kako spiš.“ Zajček pa se ni zmenil za Polonco. Kar pobegnil je. Deklica je sedla na mah. Bila je zelo žalostna. Venček pa se je spomnil: „Le zakaj se trudiva z velikimi zajci, ko imamo pri hiši udomačene! Pohitiva h kletki!“

Venček je imel prav. V kletki so počivali veliki zajci. Dva sta jedla deteljo, eden pa je spal. Polonca se je sklonila k njemu in ga pogledala. Oči je imel priprte in počasi je dihal. Polonca se je razveselila. „Spi kot moj očka, samo moj očka tudi smrči!“

Tako je Polonca spoznala, kako spijo zajčki.

Ivan Jovanović Zmaj

Korajžna mucka

Kličejo me Lucka
in sem mala mucka,
ki še mleko cuka.
V kamrici prežim,
pa se kar bojim,
da od kod ne skoči
kakšna strašna miš.
Mogla bi me zvleči
v luknjico pri peči.
Jojmi! V kakšni revi
bi mi tekli dnevi!
Ali če prikaže
kje se miška mala,
ki ji všeč je šala,
z njo bi moja tačka,
z njo bi mala mačka
rada se igrala.

mikal k naši hiši. Najprej k podu, potem pod lopo, kjer so zmeraj ležali na tleh kupi jabolok. Vohljal je okrog kupa in včasih si je izbral kako sočno jabolko in ga začel obdelovati s svojimi ostrimi zobmi. Vendar se mi zdi, da so mu bila jabolka samo za posladek, sicer pa je lovil miši ali krte. Večkrat sem ga namreč videla prežati pred kakšno mišjo luknjo. Prežal je dolgo in vztrajno in nazadnje bržčas tudi ujel kako miš, kajti vračal se je z napha-

Kako je Mica tatove ugnala

Živela je stara žena z imenom Mica. Poleg mucka in kučka je imela samo še kravo Šeko, pa še to je morala jeseni prodati, ker ni imela dovolj krme, da bi jo preživela čez zimo. Tisto poletje je Šeko pridno pasla po travniku in ji venomer prigovarjala: „No, Šeka, tu jej, tu je boljša trava.“

Prišla je jesen, čas ločitve. Mica je še zadnjič napasla kravo, nato pa jo je peljala na živinski sejm. Žalostno ji je govorila: „O, kaj bo sedaj, ko te moram prodati, kje bom dobila mleko?“ Krava je s povešeno glavo stopala zraven nje, kot da bi jo razumela. Tako sta počasi prišli na sejmišče. Šeka je bila lepo rejena, zato jo je Mica hitro prodala in dobila za njo precej denarja. Spravila je denar in se napotila proti

domu. Sledilo pa ji je več sejmskih tatov, ki jim ni ostalo skrito, da ima Mica danes denar, pa so se ga hoteli na lahek način prilastiti.

Mica je prišla nič hudega sluteč domov in začela kuhati žgance. Po svoji stari navadi je 'kramljala in' klepetala z mucko, ki ji je bilo ime Sablja, in s kužkom Kijem, ki sta se kar naprej sukala okoli štedilnika. Takole jima je govorila: „No, tu imata najprej malo mleka in kruha, za večerjo bosta dobila še žgance.“ Ko se je zvečerilo, reče Mica kužku in mucki: „Nocoj bom jedli žgance, dobro jih bom zabelila.“ In res je začela drobiti žgance in se po svoji stari navadi spet pogovarjala s Kijem in Sabljo. Tatovi, ki so že nestrpnost čakali pred vrati, kdaj bodo lahko

vdrli, so pozorno poslušali njeno govorjenje. Mica je namreč takole dejala mucki in kužku: „Tako, sedaj bomo pa jedli. Na, najprej ti malo, pa ti malo, pa še tebi malo, pa spet tebi malo. Da ne boste lačni, bom pa dala še tebi malo in onemu malo. No, kar je ostalo, bo pa zame.“ Ko so povečerjali, je Mica spet rekla kužku in mucki: „No, sedaj ste se najedli, le pojdite ven. No, Sablja, no Kij, no, Sablja, no, Kij, le pojdite ven.“ Ko so tatovi to slišali, so dejali: „Jej, koliko jih je,“ in se zapodili v dir, da so jih noge komaj dohajale. Tako se je Mica rešila tatov, ne da bi sama vedela. Vi otroci si le zapomnite, da je treba z živalmi lepo ravnati in jim tudi kdaj privoščiti prijazno besedo.

Zapisala in priredila Vrbanova Mojca

finančne straže, „menim, da je sedaj njpametneje, da pošljemo patrolje. Skupno bomo pregledali ves trg, zaslišali sumljive prebivalce in tako morda vsaj ugotovili, kaj se še pripravlja. Moji ljudje vam bodo pomagali. Do podnožja gozdov lahko vse preiščemo. Morda so morali pustiti kakšnega ranjenca; če ga dobimo, bomo že vse iztisnili iz njega. V gozdove pa ponoči ne moremo za njimi. Za vaše ranjence je poskrbljeno, ostali naj se nam pridružijo, dva pa naj pospravita, kar se še pospravi da. Iz poslopja se boste tako morali preseliti, ker je, kot vidim, preveč razdejano.“

„Eh Črt, saj ni naporno. Le škoda, ker ni še več,“ se je oglasil nekdo od skupine. Tedaj se je v ospredje prerinil Jaka, se nasmehnil in potipal po srajci, ki je bila napeta, kot bi jo napihnil veter.

„Hm, čudno sračenje imaš, Jaka,“ je nekdo ugotovil. „Čudno ne, čarodejno!“ je odgovoril Jaka. „Le pogledajte, to sem še staknil v shrambi. Bo za tovariše v taborišču. Saj vsi niso mogli z nami“. Izza srajce je potegnil hlebec belega kruha in debelo salamo. Glasen smeh je sprejel njegovo iznajdljivost. Tovariši so ga trepljali in se smukali okoli njega. Črt pa je dvignil roko:

„Tovariši, tiše, priključite nam še soldatesko na vrat. Sedaj pa na pol, dovolj smo počivali!“

Desetina si je optala plen in se pričela vzpenjati po razsežnem hribu. Brez besed so hodili in upirali pogled v tla, da se ne bi preveč spotikal ob koreninah, ki so se skrivale v mahu. Z nočjo je postala vidljivost manjša. Kdaj pa kdaj je kdo zagodrnjal nad vražjo temo, se opotekel in butnil v svojega soseda.

„Ej, kar mehka kolena dobivam,“ je položil Janez, ko poti ni bilo ne konca ne kraja. Čez drn in strn se je pomikala že utrujena kolona. Slišati je bilo le še sopenje, govoriti se nikomur ni več ljubilo. Črt je nosil že tri puške; od-

vzel jih je tovarišem, ki so bili najbolj utrujeni. „Tovariši, še malo potrpite, pa bomo doma,“ jih je vzpodbujal in si z roko brisal znojno čelo.

Končno so se le približali taborišču. Iz teme se je izluščila senca. Stražar z napeto puško se je oglasil: „Stoj! Kdo je?“

Črt je ustavil kolono. „Mi smo, partizani!“

„Geslo!“ je zahteval nezaupljivi stražar. Ko je dobil odgovor, je povesil puško in ukazal: „Partizani, naprej!“

Desetina je odkorakala naprej in se končno ustavila pred štabom, kjer jo je nestrpnost pričakoval drugi stražar. Še preden je mogel povprašati Črta, kako je potekel pohod, sta iz barake prišla komandant in komisar. Potepila sta k ranjencu. Črt je medtem razvrstil desetino, stopil h komandantu, pokazal na zloženo orožje in poročal: „Tovariš komandant, akcija je dobro uspela. Desetina se je vrnila z enim ranjencem. Orožniki nas zlahka ne bodo pozabili.“ Komandantu so se od zadovoljstva potresli brki. Pohvalil je borce in se namenil h kuhinji. Pogledal je v kotel in dejal: „Kuhar, danes pa pripravi obilne obroke, zaslužili so jih.“

Ko se je izza drevja prikazal mesec, so se partizani zbrali ob ognjišču. Pogovor je tekel največ okoli uspele akcije.

Na vojaškem poveljstvu v mestu je major dremal v svoji sobi. Službujoči podčastnik, ki je nadzoroval sobe in speče vojake, je liho hodil po medlo razsvetljenih mrzlih hodnikih. Prav rahlo je stopal, da mu ne bi preveč škripali nagubani škornji. Major bi zopet sišnaril, da še tisto nočno urico, ki bi jo lahko prespal, ne more imeti miru. Ulica pred vojašnico je bila prazna, slišati je bilo le korake obhodne straže.

Na telefonskem aparatu majorjeve pisalne mize se je

Ljudje
na svoji zemlji

VLADO
FILIP

15. nadaljevanje

Zdaj vročina zdaj mráz sta ju spreletavala, ko sta stala pred stražmojstrom, ki je zaspanih in pordelih oči zrl vanju. Ko ju je zagledal, ga je njuna mirna drža tako razjezila, da še do sape ni prišel. Končno je le bruhnilo iz njega: „Kaj stojita tukaj in zijata vame. Kje sta bila med napadom? Kje sta se skrivala, a?“ je skoraj zatulil. Pogled na njune zlikane uniforme ga je spravljal v besnost. Poveljnik finančne straže ga je skušal pomiriti. Tako vendarle ni mogel postopati z njima. Saj nista bandita, marveč orožnika, ki se bojujeta proti njim, je menil.

„Gospod stražmojster,“ je odgovoril starejši orožnik in v strahu prestopal z ene noge na drugo. „Večerjala sva v gostilni. Ko sva zaslišala strele, sva takoj vedela, da so napadli trg, ne, pravzaprav našo postajo. Odhitela sva na finančno stražo, bili pa so vsi službeno v mestu. Potem sva skušala zbrati nekaj prostovoljcev, da bi pohiteli na pomoč. Tukaj pa so ljudje strašni strahopetci. Čim sva našla enega in iskala druge, je prvi pobegnil. Tudi telefonska napeljava je bila pretrgana. Tako kljub vsem prizadevanjem nisva mogla zbrati potrebne pomoči. Sama pa nisva mogla zasledovati parizanzov, preveč jih je bilo. Kaj sva le mogla drugega storiti?“

Orožniški poveljnik je molčal in zrl predse. Mrmral je in mrmral, vendar ga nihče ni mogel razumeti.

„Gospod stražmojster,“ se je spet oglasil poveljnik

Če je otrok bolan

Bolezen je brez dvoma neprijetna, za odraslega človeka, kot za otroke. Toda odrasli imajo to prednost, da znajo izraziti svoje želje, da si znajo tudi sami pomagati, da jim je več ali manj razumljiva narava njihovega obolenja in končno, da znajo izraziti svojo skrb in strah.

Povsem drugače pa je z otrokom. Otroci ne razume niti vzroka niti narave stiske, v kateri se je nenadoma znašel. Spremembe, ki jih doživlja zaradi bolezni, ga pogosto navdajajo s strahom. Predvsem ga je strah različnih bolečin zdravniških posegov — jemanja krvi, injekcij, grenkih zdravil, operacij in podobnega. Otroci se med boleznijo pogosto bojijo tudi smrti. Starši se mnogokrat ne zavedajo, kako zelo se že majhen otrok boji, da bi umrl.

Poizkusimo se vživeti v razpoloženje otroka, ki ga mati pelje v bolnišnico. V isti bolnišnici

je morda pred nekaj meseci umrla babica ali pa je morda tu umrl sosed, ki ga je povozil avtomobil. Mar v takih primerih ni razumljivo, da se otrok, ki ne razume, da je njegova bolezen drugačna, boji, da se bo isto zgodilo tudi z njim.

Najhuje pri tem pa je, da otrok svojega strahu ne zna izraziti. Če človek govori o stvari, katere se boji, mu breme postane veliko lažje. Besede strah zmanjšajo. Otroci pa nima možnosti z besedami zmanjšati svoj strah, ker je njegova sposobnost izražanja občutkov še nerazvita. Delno pa so tudi starši krivi, da se otrok ne upa spregovoriti o svoji bojazni. Ničkolikokrat slišimo odrasle, kako dopovedujejo otroku: „Ne smeš jokati, saj nisi dojenček! Če boš jokal se ti bodo vsi smejali!“ Otroci res neha jokati, toda strah ga ni prav nič manj.

V času otrokove bolezni delamo mnogokrat veliko napako s tem, da otroka prepričujemo, da na primer injekcija, ki jo bo dobil, ne bo prav nič bolela. Nesmiselno je prepričevati otroka, da ga ne bo nič bolelo, če vemo, da bo poseg, ki ga bo izvršil zdravnik boleč. Otroci nam ne bo nikoli več verjel in se bo bal tudi takšnih zdravniških posegov, ki res niso boleči. V otroku se razvije strah pred belo haljo in joče, brž ko zagleda zdravnika.

Mnogokrat je bolan otrok preplašen in se boji zdravnika tudi zato, ker je videl, kako je zdravnik bratcu ali sestrici dajal injekcijo, in je slišal, kako se je le-ta jokal. Čeprav otrok sam še ni doživel še nič hudega, je vendar videl reakcijo drugih otrok in je zaradi tega preplašen. Tak strah imajo otroci, ki čakajo na cepljenje. Dostikrat se zgodi, da začno na ves glas jokati mnogo prej, preden so na vrsti in čeprav niso bili še nikoli cepljeni in torej ne morejo iz izkušnje vedeti, da jih bo bolelo. Zaradi tega je najbolje, če se boleči zdravniški posegi ne opravljajo v navzočnosti drugih otrok, temveč v posebnem prostoru.

Strah je mogoče opaziti tudi v bolnišnicah pri večjih otrocih, katerim so sobni tovariši pripovedovali o grozovitosti raznih preiskav.

Otroci pretiravajo, ker se hočejo pokazati junake. Tako junačenje pa lahko hudo vznemiri druge otroke, ki jih čakajo podobne preiskave. Vendar le-ti navadno ne pokažejo svojega strahu, da se ne bi osramotili.

Včasih otrok ujame kako mimogrede izrečeno pripombo v zvezi z njegovo boleznijo in je zaradi tega neupravičeno ali pa upravičeno preplašen. Tako je neki otrok slišal zdravnika, ki je izjavil, da določena vrsta tablet povzroči zastoj rasti. Ker je otrok jemal tisto vrsto tablet, je bil ves v strahu, da bo ostal majhen. Njegov strah je bil tolikšen, da je izjavil: „Raje umrem, kot da bi ostal majhen“.

Dobro je, če na bolnega otroka vplivamo

Sovražnik žensk številk ena - cigareta

„Ženske, ki kadijo, se postarajo mnogo hitreje kot nekadilke“ je izjavil Duisburški ginekolog in profesor na kliniki dr. Bernhard, ko se je skupina zdravnikov zbrala v Münchenu na delovnem kongresu, da bi diskutirala o temi „kajenje in zdravje“. No, vseeno pepelniki na dolgih mizah v dvorani, kjer je potekala zanimiva konferenca, niso bili prazni. Kot v posmeh temi, o kateri so nameravali razpravljati, je imelo s seboj 75 odstotkov udeležencev škatlje cigaret in vžigalnice. Priznati pa je treba, da jih je že s prvim dnem debate minilo veselje do kajenja.

Nevarne strupene snovi — nikotin, ki paralizira krvni sistem, ogljikov monoksid, ki slabo vpliva na kisik v krvi, metilni alkohol, ki škoduje vidu, amoniak, ki podpira pljučno tuberkulozo, in katranske snovi, ki jih ima znanost za morebitne povzročitelje raka — se skrivajo v vsaki posamezni cigareti. Profesor Bernhard je nekaj let opazoval 659 žensk-kadilk in 5000 nekadilk ter ugotovil precejšnje razlike v njihovem splošnem zdravstvenem stanju. Pri 36,2 odstotka žensk-kadilk je ugotovil obolenje ščitne žleze, pri nekadilkah je bil ta odstotek le 5,8. Se bolj vznemirljivo pa učinkuje število prežganih ostarelih žensk. 65 odstotkov kadilk kaže prezgodnje starostne pojave nasproti le 3,9 odstotka nekadilk. Prezgodnja mena se kaže v razmerju 20 proti 1,7 v škodo kadilk in je skoraj najzanesljivejši pokazatelj škodljivosti cigarete za ženski organizem. Tudi statistika splavov kaže negativni odnos 37,5 proti 15,3 v škodo žensk-kadilk. Vsaka cigareta, ki jo pokadi bodoča mati, izzove pri otroku pospešeno bitje srca in nasploh škoduje njegovemu razvoju.

V nadaljevanju svojega referata pa profesor Bernhard ni le poročal o svojih odstotkih, marveč je zahteval silno stroge ukrepe. Država naj bi se pobrigala za vzgojo proti kajenju na vseh šolah, podobne posvetovalne tečaje naj bi obiskovale vse ženske in še zlasti bodoče matere, kajenje naj bi prepovedali v vseh šolah, bolnišnicah,

pomirjevalno in tolažilno, četudi na zunaj ni videti, da bi bil otrok v strahu zaradi svoje bolezni.

Pogosto se bolni otroci prično obnašati veliko bolj otročje, kot je za njihovo starost primerno. Otroci, ki je bil že navajen na nočno posodo, začne v bolnišnici spet lutati v posteljo. Ali pa prične spet sesati palček, stalno hoče imeti ob sebi mamo, začne govoriti otročje itd. Včasih pa je obnašanje bolnega otroka prav nasprotno. Obrne se v zid, nič ne govori in vse kaže, da si želi edino to, da bi ga starši pustili na miru. Starši so seveda zaradi takega otrokovega obnašanja navadno zelo zaskrbljeni, ker pač ne vedo, da je takšno vedenje za nekatere otroke v bolnišnici značilno in normalno.

Otroci, ki se po daljšem bivanju v bolnišnici ali v zdravilišču vrne domov, potrebuje včasih dosti časa, da se spet vživi v domače okolje.

Gospodinje v statistiki

Statistiki so izračunali, da se gospodinja pripogne letno vsaj 37.000 krat, pri čemer dvigne tovor, težak približno toliko, kot tehtajo štirje avtomobili tipa volkswagen.

Izračunali so tudi, da prehodi gospodinja v enem letu 3600 kilometrov, opere 3000 krožnikov, 4000 skodelic in 1200 skled; če bi to postavili eno nad drugo, bi doseglo višino Eifflovega stolpa.

Dognali so tudi, da delajo gospodinje bolj naporno kot kaznjenci. Moški često posmehljivo govorijo o ženi, ki „nič ne dela, samo čisti hišo in klepeče“. Ugotovljeno pa je, da je gospodinja, ki živi v trisobnem stanovanju, do dne svoje srebrne poroke očistila površino, ki ustreza mestu s 70.000 prebivalci, če pa ima več kot dva otroke in večje stanovanje, površino do dveh velemest.

Nič čudnega ni, če je nekdo, ki je zvedel za te podatke vzkliznil: „Ljudje, bodimo pozorni do žen! Tako cenene delovne sile ne bomo nikjer dobili!“

Ali znate spati?

Naučite se otresti vseh skrbi!

Ne bodite krčeviti!

Vzroki nespečnosti so lahko različni: nervoza, nezadovoljnost pri delu ali v zasebnem življenju, velik hrup, prepir, itd. Morate pa vedeti, da se vseh teh vzrokov ne zdravi samo s tabletami. Večino zdravljenja morate opraviti sami, seveda, če ne sodi v pristojnost zdravnika.

Tisti, ki zvečer težko zaspijo, naj se najprej popolnoma sprostito; še posebno je važno, da sprostijo mišice obraza. Včasih pa so misli, da je najbolje dobro se pretegniti in ležati močno stegnjen.

Toda to je prav tako napačno kot ležati na pretrdem in preravnem ležišču. Če boste skušali najti najbolj ugoden položaj za telo, boste kmalu ugotovili, da ležite na desnem boku, roke pa bodo počivale na vzglavniku, noge pa bodo nekoliko upognjene v kolnih.

Ne smete pa pozabiti še nekaj, kar morate narediti pred spanjem! To velja predvsem za tiste, ki zvečer težko zaspijo:

Če se boste zvečer pred spanjem malo sprehodili, četudi samo okoli svoje hiše, boste veliko lažje zaspali. To-

da na svežem, čistem zraku. Če vam to ni mogoče, stojte nekaj časa ob odprtem oknu in globoko dihaite.

Če se pred spanjem kopljete, končajte kopel tako, da se lahko polijete z mlačno vodo. Preden pa ležete, še izpijte skodelico mlačne vode, v kateri ste raztopili dve jedilni žlici sladkorja.

Končno pa usmerite svojo pozornost na sprostitve mišic, kar vam bo tudi pomagalo, da ne boste mislili na vse nevšečnosti, ki ste jih imeli med dnem. Mehko in nezavedno se boste potopili v spanje.

posvetila rdeča lučka in komaj slišno je zabrnelo, enkrat, dvakrat. Major si je pomel zaspane oči in mrmraje dvignil slušalko. V trenutku, ko se je zaslislal hripav glas, je poskočil, kot bi ga pičil gad. Še ves dremav, ni mogel jasno slediti besedam, ki so prihajale iz slušalke.

„Počakajte, nikar ne bruhajte iz sebe, govorite razločno! Tako, tako, orožniško poveljstvo tam... Dobro, toda kako se je le moglo to zgoditi, saj je vendar dovolj močna posadka v trgu.“ Utihnil je, bobnal s prsti po mizi in kimal. „Halo, ja. In šele včeraj smo jim poslali novo pošiljko orožja, hrane in oblek. Ni mogoče. Strašno!“

Glas v telefonu je postajal vedno močnejši, da je kar žvižgalo po slušalki.

Ne kričite tako, ne razumem. Tako, ja. Zdaj dobro slišim. V redu, pošljem v trg kamion dobro oboroženega vojaštva... Ja, poskusili jih bomo zasledovati. Sam si bom ogledal položaj in ukrepal po svoji uvidevnosti. Obvestite centralo gestapa. Naj pošljejo komisijo. Ne bi hotel sam sestavljati zapisnika in zasliševati ljudi... Kako? No, prav, sporočite jim, pa naj ukrepajo, kakor vedo in znajo. Jaz bom svoje opravil.“

Major je nejevoljen in vznemirjen odložil slušalko. Pritisnil je na gumb električnega zvonca. Kmalu so se na hodniku zaslišali urno bližajoči se koraki. Potrkalo je. Vstopil je službujoči podčastnik, strumno pozdravil čemernelega majorja in čakal za napetim izrazom na obrazu.

„Takoj pripravite vse potrebno za prevoz vojaštva. Banditi so napadli trg in...“

„Kaj, gospod major, ali je mogoče? Kar trg so napadli? Strašno!“

„No, ne trg, orožniško postajo v trgu. Pohiteti moramo, morda le še lahko kaj storimo. Prav grdo so jih zadeli. Hudič, gotovo je spet kakšna malomarnost vmes.“ S pestjo je udaril po mizi, da je zažvenketal črnilek. „Lahke strojnice

in metalce ognja vzemite s seboj. Toda človek, brž, zganite se, kaj zijate vame? Ste me razumeli?“

„Jawohl, gospod major!“ je odgovoril podčastnik, se zasukal na pelah in odhitel iz sobe. Še ni dobro zaprl vrat za seboj, ko ga je zopet ustavil majorjev glas.

„Da ste mi v petih minutah gotovi in sporočite mi, sam pojdem z vami. Vsi v strogi pripravljenosti.“

Podčastnik je udaril s petami in stekel po hodniku. Smolo ima. Že je upal, da bo srečno dočkal jutranjo zamenjo. No, sedaj pa po neprespani noči tja v trg, za vražjimi partizani. Še nikoli jih ni videl, niti slišal ni veliko o njih, saj je bil šele pred kratkim premeščen iz rajha v to enoto.

Vojaki so še napol v spanju skakali iz toplih postelj in v mislih preklinjali sitnega podčastnika, ki je brlzigal po sobah, klical desetnike, odgrinjal odeje in počasneje vlekel za noge izpod odej. Na dvorišču se je že slišalo brnenje tovornega avtomobila. Voznik je ogreval motor. Vojaki niso vedeli, kam pojdejo. Zopet jih bodo brez zajtrka vlekli kdo ve kam. Sicer pa, vojaki so in nimajo kaj misliti, za to skrb le višji.

Kmalu je bila na dvorišču razvrščena desetina za desetino. Čelade na glavah so se svetlikale v jutranjem mraku. Oboroženi so bili do zob in še so jim delili dodatno strelivo. „Le kam za vruga nas peljejo,“ so potihoma ugibali in šepetali.

Prikazal se je major v spremstvu mlajšega častnika. Rezko povelje, pozdrav in odhod. Urno so splezali na pripravljeni kamion. Major je dvignil roko in skočil v kabino. Težka dvoriščna vrata so se na stečaj odprla. Tovornjak je zavil na široko ulico, ki je bila pusta in prazna. V nagli vožnji je drvel po mestnih ulicah, da so vojaki komaj lovili ravnotežje na lesenih klopih. Preklinjali so voznika in njegovo vratolomno vožnjo.

Majorju pa je bila hitrost še premajhna. Najraje bi bil poletel kar po zraku in sedel partizanom za vrat. Kaj si le drznejo! Napasti močno orožniško postajo v trgu. Zamišljen je sedel v kabini in se kdaj pa kdaj zagledal v jutranji somrak.

Tako je že s prvim svitom pridrvel v trg kamion, poln nemškega vojaštva. Poskakali so z vozila in se zvrstili pred orožniško postajo, ki je bila videti kaj žalostna. Iz razbitih oken so viseli okenski okviri, po fleh so ležali kosi razbitega stekla in drobci opeke. Namrščenega čela je major ogledoval razdejanje. Ni poslušal zaskrbljenih orožnikov, ki so mu vsi v en glas razlagali potek napada. Ko je zagledal orožniškega stražmojstra, ki se je prerival k njemu, so se mu v jezi zaiskrile oči.

„Res dobrega poveljnika orožniške postaje smo imeli. Saj je razdejanje huje kot na fronti. Menda vas ni napadel cel bataljon partizanov. Seveda, seveda! Poročila nam pošiljate, da že mesece ni bilo opaziti nič sumljivega, da se partizani drže visoko v gorah. Tako, najlepši dokaz pa je to. Kaj vendar mislite, stražmojster?“

Orožniki so pobiti stali okoli. Ni bila šala, sam major je prišel. Tega pa le niso pričakovali.

„Gospod major, dovolite,“ je v zadregi pričel orožniški poveljnik. „Iz županstva smo vse dni dobivali zaupna poročila, da partizanov ni zaslediti v okolici trga. Zatrjevali so nam celo, da jih najbrž tudi v gorah ni več, ker so se umaknili čez reko, onkraj gorovja.“

„Seveda, potem je pa vaša pazljivost tukaj popustila, kaj? Lepo brezskrbno ste živeli in čakali, da vam razbojniki sporočijo, kdaj vas bodo zopet obiskali. Kar predstavljam si vas, junake. To mi boste drago plačali. Še finančno straho ste dobili v pomoč in kljub vsemu so vas partizani zlahka dobili v pesti.“

(Se nadaljuje)

Drobni nasveti

■ Kristalna posoda bo dobila lep lesk, če jo umijete v mlačni, nekoliko oksidani vodi, ki ste ji dodale še nekaj kuhinjske soli. Splaknete pa kristal v vodi, ki ste ji pridale nekaj pralnega plavila.

■ Steklenice in kozarce, kjer se je nabrala usedlina apnenca, najlepše in najhitreje očistimo z mešanico močnega kisa in grobe soli.

■ Ko boste kuhale jajca, jih pomočite v mrzlo vodo ali pa obrišete z mokro krpo, preden jih daste v krop — lupina ne bo počila.

■ Uvelo sadje osvežite, če ga za nekaj minut namočite v vodo, ki ste ji pridale nekaj kavnihih žlic kisa ali sok polovice limone.

za oddih in razvedrilo

Dali so mu ime Razcapanec in nihče ga ni poznal pod drugim imenom. Živel je od danes na jutri in se potepal po ulicah, spal po lopah in stajah, a največkrat pod milim nebom. Hranil se je s tem, kar so mu dali. Po navadi je bila to skorja kruha ali še kaka malenkost ob času žetve ali trgatve. A najhujše je bilo, da mu je bil ljubši kozarec vina kakor kos kruha.

Tega zimskega večera je stopal truden, onemogel in lačen po blatin cesti pa komaj še dvigal noge. Bil je hud mraz in ni vedel, kam bi se zatekel.

Nenadoma je zagledal hišico ob cesti. Ustavil se je pred njo. Razsvetljeno je bilo samo eno okno, za katerim je bila le medla svetloba. Zdelo se mu je, da sliši iz hiše glasove. Stopil je k vratom in pritisnil na zvonec. Najprej je zaslišal neko prerekanje, a nato močan moški glas:

— Kdo je?
— Popotnik, — je zajecjal postopač. — Mraz je in sneži, pa ne morem dalje v taki noči. Odprite mi...

Vrata so se odprla in pred njim se je pojavil visok mlad moški. Nekaj hipov je pozorno motril popotnika od nog do glave, kakor da bi o nečem razmišljal. Nato je rekel: — Vstopi!

— Hvala! — je z vzdihom olajšanja zamrmral postopač.

Moški ga je prijel za roko in za-

PAOLO TEGLIO

peljal v kuhinjo. Ob kaminu je sedela mlada in prijazna žena. Ko je zagledala tega bednika, je stopila k mlademu možu in mu nekaj šepetala na uho. Nato se je obrnila k starcu. Videti je bilo, kakor da ji je padla na lice lahna senca usmiljenja in žalosti. Nato je stopila k omari v kotu in vzela iz nje star volnen pulover. Ponudila ga je starcu in rekla: — Vzemite to! — Pokazala je na mizo in dodala:

— Sedite za mizo! Jejite in pijte, kolikor hočete. Pojesti morete tudi vse, ker sva midva pravkar končala z večerjo. Saj vidim, da ste čisto prezeblji. Dala vam bom vina, da se ogrejete.

Miza še ni bila pospravljena. Na njej je bilo polno dobrih jedi, kakršnih postopač že dolgo ni videl, a še manj jedel. V kaminu je veselo prasketal ogenj; vzdusje je bilo nenavadno prijetno in gostoljubno. Postopač je bil navdušen.

— O, kakšen čudež! je mrmral. Ni mogel verjeti svojim očem, tako je bil začuden in ugodno presenečen. — Vezem namizni prt, čista posoda in povrhu še cvetje na mizi! Vse to je preveč razkošno zame. Že ne vem

več, kdaj sem zadnjikrat videl nekaj podobnega...

— Brez mnogih besed! — ga je prekinil gospodar. — Najej se in molči! Sicer...

— Hvala, prav lepa hvala... — je pohitel starec, da bi pomiril mladega moža. Toda vendar moram reči, da nimam niti prebite pare v žepu, a s čim naj poplačam vse to? Račun bo prav gotovo visok, ker tu vidim gnjat, kurja bedra, močnate jedi in ob vsem tem še steklenico vina.

Mladi mož je samo prikimal z glavo.

— A vendar je čudno... — je nadaljeval starec bolj zase. — Zelo redko najde človek dobre ljudi, ki bi neznanemu človeku ponudili večerjo, če ga vidijo prvič v življenju. In še kakšno večerjo! Zares ne morem verjeti, ker sem popolnoma zgubil vero v človeško dobroto in usmiljenje.

— Venomer brbljaš, namesto da bi jedel! — se je razjezil gospodar. — Če ne boš kar naprej klepetal, dobiš po večerji še cigareto.

— Oh, oprostite! Zagotavljam vam, da do konca večerje ne bom izustil niti besedice več.

Lotil se je jedil. Nosil je v usta velike kose in od časa do časa je kazalo, da se bo zadavil. Meso je nabadal deloma na vilice, deloma ga je nosil k ustom kar s prsti. Brž ko je izpraznil kozarec vina, ki se je svetilo kakor rubin, sta mu gospodar ali gospodinja že zopet natočila. Kmalu sta prinesla drugo steklenico. „Kako krasni ljudje!“ je pomislil. Menda sta hotela temu bednemu bitju privoščiti veselje in zadovoljstvo, da se vsaj enkrat v življenju zave, kar je bilo dano njima menda vsak dan. Vsaj eno noč naj preživi kot človek in naj pozabi na vso svojo revščino.

Ko se je nasitil, napil in pokadil cigareto, je starec začel dremati. Glava mu je klonila niže in niže. Slednjič se je naslonil na mizo in zaspal. Sanjal je, da živi v nekem nestvarnem svetu, mnogo lepšem in bolj človeškem od tistega, v katerem je živel doslej. Vsi ljudje so se mu zdeli kot bratje, dobri in plemeniti, njemu, ki jih je sovražil in jim zavidal, kar pomni.

Račun

kam naj grem. Pa so me vzeli pod streho...

— Dovolj je tvojih laži in izmišljotin! — ga je prekinil neznanec. — Imel boš priložnost, da vse to lepo pojasniš policiji.

— Policiji? Menda ne mislite, da sem jaz...

— Ne brbljaj in ne gani se!

— Torej res mislite, da sem jaz to storil?

In na vsem lepem mu je postalo vse jasno. Jezen in poln prezira do ljudi je začel preklinjati:

— Da, vedel sem, da se mora račun vedno plačati, da se mora vsak račun slej ko prej poravnati. Ničvredneži! Dobro sta si dala plačati večerjo in mi podtaknila lažni račun! In kako sta bila videti dobra, posebno ona! Dala sta mi večerjo in me povrh še dobro napojila, da bi mi podtaknila zločin. O, tisto prekleto vino!

Zakonolom

Slavni profesor prava Kesse je nekoč na univerzi imel na izpitu pred seboj kandidata, ki mu je zadajal precej dela. Vendar je profesor hotel kandidatu pomagati in je poskusil s primerom:

„Gospod kandidat, oprostite pri-meri, toda denimo, da bi jaz prišel z vašo zaročenko ljubezensko razmerje. Kaj bi to bilo — seveda če gledamo z oči kazenskega zakona?“

Kandidat je nekaj časa premišljeval in nato odločno odgovoril:

„To bi bil zakonolom, gospod profesor!“

„Toda, toda!“ se je razburil profesor Kesse. „Pomislite natanko, gospod kolega! Morda ocenjujete ta primer po srednjeveškem pravu, ko je zaročka predstavljala nekakšno vrsto predzakonskega razmerja. Toda jaz bi rad, da mi poveste, kaj bi to pomenilo po sedanjem, modernem zakonskem zakoniku?“

Kandidat je samo za trenutek pomislil, potem pa zopet odločno odgovoril:

„To bi bil zakonolom!“

Profesor je hotel skočiti iz kože: „Gospod kolega! Razumite vendar! Vi vendar še niste poročen!“

„Jaz ne,“ je dejal tedaj kandidat, „pač pa vi, gospod profesor!“ — in opravil izpit z devetimi pikami...

EDMUND IRVING:

Kolumbov kuhar

Kolumb je bil ravno na najboljši poti, da odkrije Ameriko, ne da bi to slutil. Njegovo moštvo pa je bilo že naveličano dolgotrajne vožnje — česar mu tudi ne smemo zameriti. Že več mesecev so bili na poti, ne da bi imeli najmanjšo možnost, da stopijo na trdna tla, in že trinaest dni niso imeli nič za pod zob. Zadnje ovčje stegno, zadnji košček prepečenca, zadnjo ladijsko podgano so že pojedli. Moštvo je pričelo škrliti po svojem kuharju, ki je bil med vsemi še najdebelejši. Kuhar je slutil, kaj ga čaka, zato je sklenil, da bo mornarje prehitel.

„Dragi prijatelji,“ je dejal mornarjem, ki so se zbrali okoli njega, „nič se ne da spremeniti. Eden med nami se mora žrtvovati, da bi podaljšal življenje drugih in jih morda celo rešil. Predlagam, da mečemo kocke. Kdor bo vrgel najnižjo številko pik, ga bomo viaknili v lonec.“

Mornarji so se s predlogom strinjali. Kuhar je prvi vrgel tri kocke. Prebledel je. Štiri pike! To je bilo prav majhno število. Vendar najmanjše ni bilo. Imel je še žarek upanja. Za njim je vrgel krmar, ki je nabral kar peinaest pik. Nato se je zvrstilo vseh devetindvajset mornarjev. Nihče ni vrgel manj od kuharja.

Na koncu je ostal samo še Kolumb. Nekateri mornarji so menili, da poveljnik ladje ne bi smel priti v poštev. Razen tega je bil tudi nenadomestljiv. Toda kuhar je v svoji stiski vztrajal pri zahtevi, da ne smejo nikogar izpustiti.

Ker Kolumb ni želel, da bi ga mornarji imeli za strahopetca, je pristopil tudi on in zalučal kocke po palubi. Vrgel je enajst pik...

Kuhar je pričel spreminjati barve. Že je videl svoje obilno telo na raznju in v loncu...

„Še trenutek!“ je zaklical. „Dragi prijatelji, umreti za domovino je prav gotovo najslajša smrt. Prav tako sladko je žrtvovati življenje za tovariše. Vendar vam moram nekaj povedati. Moja vest me sili in tega vam ne smem zamolčati: v telesu imam strašno bolezen! Vse moje telo je znotraj okuženo s stru-

penimi bulami — in če boste jedli moje meso, se boste vsi zastrupili in...“

Tedaj pa je zadonel iz izvidniške košare na vrhu jambora znani vzklik: „Kopno! Kopno!“ In tako se je zgodilo, da je bil v tem frenetiku hkrati odkrit nov kontinent in rešen neki kuhar.

Neredko se zgodi, da zgodovinarji ob velikih zgodovinskih dogodkih pozabijo omeniti obrobne majhne, pa vendar človeške dogodke. Tako smo to pomanjkljivost — vsaj kar zadeva Kolumba — popravili.

Ko sta prispela na letališče, je Estera spet začela jokati. Cliva je ponovno zagrabila jeza, vendar se je zdržal. Brž ko je parkiral avtomobil pred halo, na kateri je z velikimi črkami pisalo „Odhod“, je pogledal Estero in z igrano potrpežljivostjo dejal:

— Bodi pametna. Tvoja mati te je povabila v Rim za mesec dni. Rekla si, da bi jo rada obiskala. Potem pa si se nenadoma premislila. Nato si spet hotela iti, pa si še enkrat spremenila mnenje. Ali se ne moreš nikoli za nič odločiti in pri tem tudi vztrajati?

— Želim iti, je ječala, — in ne želim!

— Zdaj boš odletela v Rim! se je jezno zadržal.

Odprl je vrata avtomobila in poklical nosača.

— Dva kovčka in ročna torbica, je dejal. — Letalo 624 za Rim.

— Kje je moj mali kovček z nakitom? je vprašala.

— V velikem kovčku. Sam sem ga spravil vanj. Če bi nakit nosila v rokah, bi ga pozabila, kot takrat v Milanu.

Dal ji je potni list.

— Grem popit whisky, je dejal. — Počakal te bom pri izhodu na stezo.

Pri vходу v dvorano se je ozrl. Estera je stala poleg avtomobila in si brisala nos z robcem. Nosač je jemal iz avtomobila kovčka.

Prižgal si je cigareto, vendar mu ni prijala. Za pultom je popil whisky, vendar mu tudi ni bil po volji. Odšel je do okenca za prtljago in čakal.

Ko je nosač prinesel Esterina kovčka, ju je Clive dal na tehniko. Nato pa je opazoval, kako potujeta na tekočem traku do vozička.

Ko je zvočnik poklical potnike za Rim, je odšel z Estero k izhodu številka devet. Dal ji je listka za prtljago:

— Vse je v redu. Tu imaš potrdilo za kovčka. Izročiti ju moraš na carinarnici v Rimu. Pazi, da ju ne izgubiš!

Pričakoval je potok solza, pa mu je bilo

laže, ker tega ni bilo. Omahovala je nekaj sekund, kot da je hotela nekaj povedati, potem pa je samo skomignila z rameni in odšla z drugimi potniki.

Clive je bil že na pol poti do bara, ko je zaslišal Esterin glas. Čutil je, kako ga zapušča samopremagovanje.

— Še zamudila bo to prekleto letalo! — je iztisnil. — Kaj se je, vraga, spet zgodilo?

Brez besed mu je stisnila v roko ovojnico, se obrnila in stekla za potniki. Spravil je ovojnico v žep in sedel za barsko mizico. Šele

BERKELY MATHER

Darilo za sestanek

treh dvojni whisky ga je spravil v zadovoljstvo.

Odšel je iz dvorane, sedel v avtomobil in se počasi odpeljal do kraja, ker je mogel spremljati vzlet. Videl je, kako drsi letalo po stezi in se začinja elegantno dvigati.

Clive je pogledal na uro. Bilo je točno 13.15. Čez eno uro bo eksplodirala bomba! Nestrpnost se je popraskal po bradi. Kaj, če se zgodi karkoli nepredvidenega, če urni mehanizem zataja? Kaj naj bi zatajilo? Precizni urni mehanizem bo opravil svoje in štirje kilogrami razstreliva v Esterinem kovčku za nakit bodo raznesli letalo na tisoče koščkov, ti pa bodo popadali na strma pobočja Alp. Nikoli ne bo mogel nihče ugotoviti, kako je nastala eksplozija.

Razmišljal je, kdaj in kako bo objavljeno poročilo o katastrofi. Upal je, da bo za eksplozijo izvedel, ko bo v družbi drugih ljudi. Tedaj bo

lahko kot neumen zakričal, brez diha pohitel k telefonu, poklical letalsko družbo in rotel, naj mu povedo, če je kdo živ.

Odlično bo zaigral komedijo. Natančno tako, kakor je vso zadevo načrtoval.

Seveda, Estero je bil zavaroval za veliko, vendar ne preočitno veliko vsoto, seveda.

Z uživanjem je sanjari, kako ga Ana hrepenče pričakuje.

Clive je spet pogledal na uro. Manjkalo je samo še sedem minut, on pa je že bil skoraj v Winchestru. Zanesljivo je vozil hitro, prehitro. Nikakor ni hotel priti prezgodaj, ni hotel, da bi ga drugi dolgo videli mirnega, bal se je, da se ne bi kakorkoli izdal.

Zmanjšal je plin, se zapeljal do roba avenije in ustavil avtomobil pod nekim razvejanim drevesom.

Manjkale so mu le še tri minute. V žepu je poiskal cigarete in otipal Esterino ovojnico. Razmišljal je, kaj mu je imela še sporočiti. Po vsej verjetnosti izrablja klišeirane fraze: „Ali res ne moreva še enkrat začeti znova? Poskušajva pozabiti preteklost!“

— Prepozno, draga moja! je razmišljal.

Že je sklenil, da pisma ne bo odprl, marveč zažgal, ko se je v zadnjem trenutku premislil. Raztrgal je ovojnico. Na koščku papirja je bilo samo nekaj vrst:

— Vedno znova sem poskušala s teboj, Clive. Ti to zelo dobro veš. Naredila sem, kar sem mogla. Toda zdaj je konec. Nikoli več se ne bom vrnila k tebi. Dajem ti vso svobodo, Ani pa želim srečo in veselje. Estera.“

Clivov pogled se ustavi na pripisu na dnu lista:

„Od tvojih daril nočem obdržati ničesar. Mali kovček za nakit sem vzela iz velikega kovčka in ga pustila v prtljajniku v tvojem avtomobilu.“

Clive je z obupnim gibom poskušal odpreti vrata na avtomobilu. Čim jih je odskril, je zadonela eksplozija.

1200 razstavljalcev iz 30 držav

več kot 1/4 milijona obiskovalcev

17. Avstrijski lesni sejem - Celovski velesejem

od 8. do 18. avgusta 1968

Popusti pri železnici in pošti

Avstrijski dogodki

Pred Avstrijskim lesnim sejmom

V četrtek prihodnjega tedna bo zvezni minister za trgovino, obrt in industrijo Otto Mitterer slovesno odprl 17. Avstrijski lesni sejem — Celovski sejem, na katerem bo letos sodelovalo 1200 razstavljalcev iz 30 držav. Tudi na letoš. sejmu v Celovcu bo poseben poudarek lesnemu gospodarstvu, ki bo prikazano v luči najsodobnejše mehanizacije v fazah pridelovanja, izkoriščanja, transporta, predelave in obdelave lesa. Na Avstrijskem lesnem sejmu bodo s kolektivnimi razstavami sodelovale Danska, Italija, Jugoslavija, Poljska ter Romunija, poleg njih pa številna tuja zastopstva. Precejšen prostor bo namenjen tudi kmetijstvu in gradbeništvu, ki kot važni panogi organsko dopolnjujeta lesno gospodarstvo, ter splošnemu blagovnemu sejmu.

NOVICE IZ

SLOVENIJE

Slavje slovenskih planincev

Planinska zveza Slovenije in planinsko društvo Celje priredita 3. in 4. avgusta v idilični Logarski dolini planinski tabor kot osrednjo proslavo v počastitev 75-letnice organiziranega planinstva na Slovenskem.

V soboto, 3. avgusta zvečer bodo na vrhovih Kamniških Alp zagoreli kresovi, raznobarven bengaličen ogenj pa bo popestril gorsko panoramo Ojstrice, Planjave in Brane. Za udeležence bo poskrbljeno v „mestu“ šotorov v neposredni bližini planinskega doma, razporejeni pa bodo ob tabornem ognju dvignili prijetni zvoki narodne pesmi in veselo rajanje. Naslednjega dne bo ob 10. uri svečani del proslave, nakar se bodo lahko udeleženci odpravili na krajše izlete, vneti planinci pa se bodo lahko povzpeli na bližnje vrhove.

Logarska dolina je znana kot ena najlepših alpskih dolin. Kdor je enkrat obiskal ta čudoviti kotiček Kamniških Alp, se k temu biseru slovenske zemlje vedno znova povrne. Zato je pričakovati na taboru številni obiski iz vseh predelov Slovenije in naše Koroške. Planinska društva v Sloveniji pripravljajo množične izlete v Logarsko dolino. Končali pa bodo do dneva velike proslave tudi cesto skozi Zgornjo Savinjsko dolino.

Logarska dolina vabi vse ljubitelje planinstva.

Slovenska podjetja na Celovškem sejmu

Gospodarska zbornica Slovenije je tudi to leto pripravila udeležbo slovenskih podjetij na Celovškem sejmu. V kolektivni razstavi bo 19 podjetij iz raznih krajev Slovenije poleg hrvatskih razstavljalcev prikazalo številne proizvode domače obrti, industrije in kmetijstva, tako med drugim usnjene izdelke, tekstilno blago, konfekcijske izdelke, umetno usnje, gumirano žimo, izdelke domače in umetne obrti, športne artikule, izdelke kovinske industrije, pohištvo, sadne sokove, med in medne izdelke, vino in žgane pijače. Luka „Koper“ bo na stopila s prospekti in fotografijami koprškega pristanišča, turistična zveza Slovenije pa bo uredila turistični del razstave.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.
Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zveč jutranji pozdrav — 9.00 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda.

Sobota, 3. 8.: 5.05 Z veseljem zvokom — 8.15 Prikljubljene melodije — 10.05 Glasbeno počitniško potovanje — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za filateliste — 14.00 Zabavni koncert — 15.00 Koroški roman — 15.30 Koncert po željah — 16.30 Glasbeni avtogrami

RADIO PROGRAM

— 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.00 Vaš konjček — 18.15 Kulturno-politične perspektive — 20.10 Program v orehovi lupini — 22.10 Šport.

Nedelja, 4. 8.: 6.05 Orglska glasba — 7.35 Jutranji koncert — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Glasba za mesto in podeželje — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.25 Glasbeni desert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Pregled koroškega tiska — 18.15 Vesele note — 18.30 Razgovor o umetnosti — 18.45 Pridite in zapojte — 19.15 Šport — 19.30 Govori deželni glavar Hans Sima — 19.40 Veselo in razpoloženo — 20.10 Odprta srca, odprte srčice — 21.30 Avstrovizije — 22.10 Šport.

Ponedeljek, 5. 8.: 5.05 Vesel začetek dneva — 9.00 Zabavna glasba — 9.30 Širok pisan svet — 10.05 Melodije v duru in molu — 11.00 Ljudska glasba — 15.00 Nova koroška pesem — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Glasba je naš konjček — 19.15 Vaše mnenje — 20.10 „Cvetlična pol“, komedija — 21.30 Ljudska glasba sosedov — 22.10 Aktualni pogovor o športu.

Torek, 6. 8.: 5.05 Godba na pihala — 8.15 Davčno pravo — 8.20 Prikljubljene melodije — 9.00 Prijetna zabava — 9.30 Ljudske pesmi in ljudski plesi s šlezije — 10.05 Pisan venček melodij — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Za našo koroško mladino — 15.00 Komorna glasba — 17.10 Veter in valovi — 18.00 Oddaja delavske zbornice — 19.15 Siliš pesmice — 20.10 Salzburške slavnostne igre 1968 — 21.30 Godalna skupina W. Dumka — 22.10 Šport.

Sreda, 7. 8.: 5.05 Z godbo na pihala v novi dan — 8.15 Prikljubljene melodije — 9.00 Mala matineja — 9.30 Mala zgodovina zdravilstva — 9.45 Veliko lepih poletij — 10.05 Postanek v Ateni — 11.00 Z visoke planine — 15.00 Nemoralna književnosti pred 300 leti in danes — 15.15 Dežela in ljudstvo, pesnitev s Koroške — 15.30 Srečanje — 17.10 Glasba za prijatelja operet — 18.00 Kulturna vprašanja Koroške — 19.15 Na obisku pri koroških zbiorih — 20.10 Meja in sosedstvo — 21.00 Razmotrivanja o neumnosti — 22.10 Šport.

Četrtek, 8. 8.: 5.05 Godba na pihala — 8.15 Prikljubljene melodije — 9.00 Petje in godba — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.05 Prenos otvoritve Celovškega sejma — avstrijskega lesnega sejma 1968 — 11.00 Muzikanti zaigrajte — 15.00 Ura pesmi — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 19.15 Veselo in razpoloženo — 20.10 Koroški hišni koledar — 21.00 Pojemo in pripovedujemo o deželi ob Dravi — 22.10 Šport.

Petek, 9. 8.: 5.05 Pričetek dneva z godbo na pihala — 8.15 Prikljubljene melodije — 9.00 Operetne melodije — Ljudska glasba z vsega sveta — 10.05 Prijetne predpoldanske melodije — 11.00 Veseli Walterji — 14.00 Skrivnostni studenec, pravljica — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 19.15 Veselo in razpoloženo — 19.30 XY ve vse — 20.10 Diletto musicale — 21.15 Evroreport — 22.10 Šport — 22.20 Preko meja.

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.
Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opažanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevu — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhen dragocnost — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in silšali.

Sobota, 3. 8.: 6.05 Govori Fritz Schilling — 6.09 Vesele melodije — 9.00 Smeh sodi k olki — 13.30 Tehnični razgled — 14.30 Literarna delavnica — 15.00 Orkestralni koncert — 17.10 Videli in silšali smo Salzburške slavnostne igre — 17.45 Obkrožanje debelega moža — 18.00 Evropa poje: češkoslovaška — 18.30 Ljudski plesi iz Moravske in Slovaške — 19.45 Kaleldofon — 20.00 Portret — 21.00 Sonate za violino Ludwiga van Beethovna — 22.10 Studio salzbürških slavnostnih iger — 22.20 Srce sveta — 23.10 Mala nočna glasba.

Nedelja, 4. 8.: 9.10 Vesele z glasbo — 11.00 Salzburške slavnostne igre 1968 — 13.45 Operni koncert — 15.00 Popoldanski koncert — 15.45 Domovina na Etschu in Eisacku — 16.30 Križem skozi svet, križem skozi čas — 17.05 H. Fink: Pokrajina z mojimi očmi — 19.10 Majstri tričetrtinskega takta — 20.00 Veliki možje avstrijske književnosti — 22.30 Salzburške slavnostne igre — 22.40 Zvečer na oknu — 23.10 Glasba z Dunaja.

Ponedeljek, 5. 8.: 6.05 Odkrito povedano — 6.08 Agrarna politika — 6.13 Vesele melodije — 8.05 Jutranja glasba — 13.00 Operni koncert — 15.00 Pesnitev in resnica — 19.45 Šanson — 20.00 Koncert Evrope — 21.00 Glasba A. Melicharja — 21.30 Dunajska šola — 22.10 Studio salzbürških slavnostnih iger — 22.20 Znanje časa — 23.10 Sodobna glasba.

Torek, 6. 8.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Kratko in jedrnat — 6.12 Vesele melodije — 8.05 Jutranja glas-

ba — 17.15 „Delphina poje“ — 19.45 Pesmi F. Liszta — 20.00 Spectrum Austriæ — 21.30 Glasbeni feljton — 22.10 Studio salzbürških slavnostnih iger — 22.20 Končno ali neskončno — 23.10 Velja za nas vse — 23.20 Eksperimentalna glasba.

Sreda, 7. 8.: 6.05 Odkrito povedano — 6.09 Vesele melodije — 8.05 Jutranja glasba — 15.00 Po sledovih velikih avstrijskih mojstrov — 17.15 „Drozg in mlatilnica“ — 18.40 Kongres filozofov — 19.45 Šanson — 20.00 Salzburške slavnostne igre — 22.20 Mednarodna radijska univerza — 22.30 Kriminalna slušna igra — 23.15 Sodobna glasba.

Četrtek, 8. 8.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.12 Vesele melodije — 8.05 Jutranja glasba — 15.00 Kopališča v Avstriji — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših univerz — 19.45 Predavanje pesmi — 20.00 Pojoči zemljepis — 20.45 Sonate za klavir Ludwiga van Beethovna — 22.10 Salzburške slavnostne igre — 22.30 Kraljica glasbi — 23.10 London, Pariz, Rim.

Petek, 9. 8.: 6.05 Nobeden ne bo zmagal — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.13 Vesele melodije — 8.05 Jutranja glasba — 15.00 9. kongres avstrijske družbe za kirurgijo in travmatologijo — 17.15 Roger Martin du Gard — 19.45 Šanson — 20.00 Salzburške slavnostne igre 1968 — 22.20 Knjige znanja — 22.30 Kriminalna slušna igra — 23.10 Glasba z Dunaja.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 3. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 4. 8.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 5. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda — Za našo vas — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 6. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Od tedna do tedna na Koroškem — Športni mozaik.

Sreda, 7. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Domače pesmi in poskočne viže.

Četrtek, 8. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Ura pesmi — Malo pomislimo.

Petek, 9. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Iz ljudstva za ljudstvo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentariji — 16.00 Vsok dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nočturno.

AVSTRIJA

Sobota, 3. 8.: 13.35 Od tedna do tedna — 17.00 Družina Feuerstein — 19.27 Šport — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. H. Portltscha — 20.15 Dober večer v Avstriji z H. Conradom — 21.30 Športni žurnal — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Še danes boš visel, amer. film.

Nedelja, 4. 8.: 17.00 Za otroke: Miš in svinčnik — 17.05 Za mladino: Dakteri — 17.55 Za družino: Pisano poslikane kmečke skrinje — 18.30 Vesele z glasbo — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.15 Zamena — 21.55 Čas v sliki.

Ponedeljek, 5. 8.: 18.35 Podoba Avstrije — 19.00 Zaljubljen v čarovnico — 19.27 Šport — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Z dežnikom, prikupnostjo in melono — 21.05 Telešport — 22.05 Čas v sliki — 22.15 Posebej za vas: mala abeceda potovanja.

Torek, 6. 8.: 18.35 Zeleni svet: številke, dejstva, perspektive — 19.00 Doživetja Hiram Holidaya — 19.27 Šport — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Ta naš svet — 21.00 Pivec, televizijska igra — 22.40 Čas v sliki.

Sreda, 7. 8.: 11.00 Med soboto in ponedeljkom — 11.55 Telešport — 17.00 Za otroke: Listamo v slikanici — 17.20 Zlati ključ — 18.00 Za družino: Poznate Benetke — 18.35 Kultura, aktualno — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.27 Šport — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Človek ne jezi se — 21.15 Pozor, sveže pobarvano — 21.45 Čudne pripovedke — 22.40 Čas v sliki.

Četrtek, 8. 8.: 18.35 Športni kaledoskop — 19.00 Indijanec Mato — 19.27 Zanimalo vas bo — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Smrt v roki — 21.35 Čas v sliki — 21.45 Mačka in miš.

Petek, 9. 8.: 11.00 Smrt v roki — 18.35 Podoba Avstrije — 19.00 Poletje salzbürških slavnostnih iger — 19.27 Šport — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Zaključna bitka — 21.55 Čas v sliki — 22.05 Glasba pred polnočjo.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 3. 8.: 18.30 Disneyev svet, serijski film — 19.20 Sprehod skozi čas — 20.00 Dnevnik — 20.35 Jugoslavija pleše in poje, folklorni festival v Kopru — 21.35 Karavana zapravljičkov, zabavno glasbena oddaja — 22.00 Osvajalci, serijski film — 22.50 Kažipot — 23.05 Poročila.

Nedelja, 4. 8.: 9.10 Kmetijska oddaja — 9.30 Dobro nedeljo voščimo z Vandrovčki in triom Delčnjak — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Disneyev svet, serijski film — 16.00 Sinjska alka — 18.25 Osa, satirično humoristična oddaja — 18.55 Kažipot — 19.10 Serijski film — 20.00 Dnevnik — 20.50 Zabavno glasbena oddaja — 21.50 Športni pregled — 22.20 Dnevnik.

Ponedeljek, 5. 8.: 18.30 Po Sloveniji — 18.50 Reportaža — 19.20 Portret izumitelja Josipa Ressa — 19.40 Plošče poletja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Televizijska igra — 21.35 Oddaja resne glasbe — 22.10 Poročila.

Torek, 6. 8.: 18.35 Film za otroke — 18.50 Filmska burleska — 19.05 izobraževalna oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film — 22.10 Ponovitev — 22.40 Poročila.

Sreda, 7. 8.: 19.05 Robot, zabavno glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ekran na ekranu — 21.35 Perry Mason, serijski film — 22.25 Poročila.

Četrtek, 8. 8.: 17.30 Buffalo Bill, serijski film — 18.00 Po Sloveniji — 18.15 Propagandna medigra — 18.20 Koroški akademski oktet — 18.45 Kaledoskop — 19.05 Zabavno glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.50 Dramatiziran roman — 21.50 Jazz festival v Ljubljani — 22.20 Poročila.

Petek, 9. 8.: 18.30 Tiktak: Muca copatarica — 18.45 Haydn, Mozart — 19.35 Niso samo rože rdeče: Urban Koder — 20.00 Dnevnik — 20.35 Celovečerni film.

Podjurski trgovski CENTER
bratje RUTAR&Co

Dobrla ves-Eberndorf

HLADILNIKE

pohištvo
talne obloge
barve

Vabljeni tudi v hotel-gostilno RUTAR